

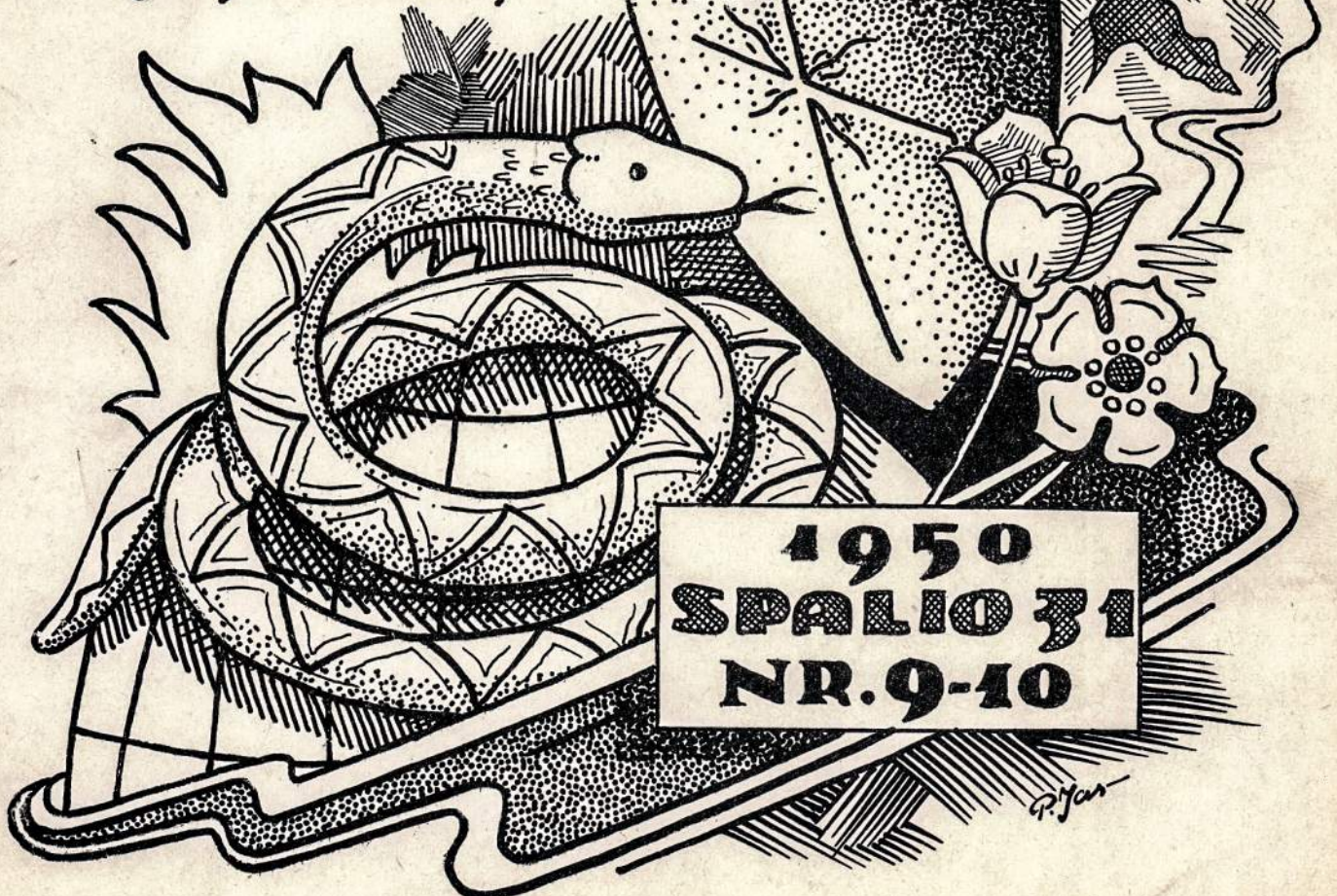
Tvirčiausia apsaugos pilis
 Yra mums Viešpats Dievas;
 Bėdoj mūs skydas ir viltis,
 Pagalba tik jis vienas.
 Senasis priešas vis
 Mus tyko, kaip žaltys;
 Baisinga jo galia
 Ir didelė klasta,
 Nėra lygaus jam žemėj.

/M. Liuteris/

JAUNIMO

Patelis

(Lithuanian Evang. Lutheran
 Youth Publication)

1950
 SPALIO 31
 NR. 9-10

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ GIESMĖ

Maestoso mf

Pra-na-še di-dis, trokš-tu aš šir-din-gai Ta-vo-ja moks-lo

mf

šven-to iš-ga-naus; Mo-kyt mus siun-tė Tė-vas ma-lo-nin-gai

f

Že-mėn Ta-ve čia iš skais-taus dan-gaus, Mū-sų ap-gin-ti,

žal-čio pa-min-ti, O tar-pi-nin-ke Die-vo ir žmo-gaus.

Vyskupė didis, visad aš dūmoju
Meilė širdinga tik apie Tave;
Sieloje savo aš Tave nešioju,
Viešpatie, teikis Tu pašvęst mane;
Mūs Atpirkėjau, mūs Užtarėjau,
Pas Tėvo sostą Tu užtark mane.

Didis karaliau, kaipgi varda Tavo
Girsim tavieji valdiniai tikrai?
Išvadavai mus mirtimi Tu savo,
Turime būti Tau ištikimi!
Jėzau mieliausias, Tu garbingiausias,
Gink mūs galingai, nes mes juk silpni.

TVIRTOS Širdys

Kun. A. Trakis

/Hebr. 13, 9/

širdys

tėjų gyvenimo kovose ir mirtyje.

Mes iš kasdieninio gyvenimo žinome, kaip liūdna, net pavojinga, tiems žmonėms, kurių širdys netvarkoje. Jie bejėgiai, neramūs, bailūs, nervuoti, be pusiausvyros... jokiame nuolatiniam darbui netinkami. Tiesa, tokie žmonės ne kartą deda didžiausias pastangas, kad tik širdį pagydytų, nuramins, nes juk nuo širdies sveikatingumo priklauso ir visos žmogaus gyvumo bei veiklumo pasireiškimas. Bet ar pasiseka širdį savo pastangomis tikrai pagydyti? Ar galima savo pajėgomis širdį tinkamai sutvirtinti?

Šv. Raštas kalba apie įvairias širdis: baimingas, sudaužytas, nusivylusias, bailias, drebančias, silpnas, sukietėjusias, neatgailaujančias, akmenines širdis. Viešpats pažįsta ir mato mūsų širdis. Jis žino ir tas ardančias jėgas mūsų širdžių, kurios daugiau ar mažiau visų mūsų širdis gadina, silpnina. O mes gyvenime dažniausiai pamirštame tos lemiančios priešasties mūsų širdžių silpninimą - mūsų kaltes - nuodėmes, ir pamirštame panaudoti tų tikrų jų vaistų ir to tikrojo Gydytojo - Kristaus. Todėl priskaitytas žodis sako: „Koks brangus dalykas, kad širdys tvirtos, kas į v y k s t a p e r m a l o n ė.“ Pavyzdžiais mums yra apatalai ir visa eilė reformatoriu - mūsų tikėjimo tėvų. Nors didžiausi pavojai juos supo, net liepsnos kaikurių kūnus naikino, jie pasiliko tvirti savo širdyse.

Kaip mes galime įgyti tvirtą širdį? Vienas išminčius išsireiškė, kad taip, kaip žmogus negali duoti sau kito, taip jis ir negali duoti sau kitos širdies. Gi Dr. Liuteris yra pasakęs, kad žmogaus širdis, jei ji be Kristaus, tai ji visada yra abejonėse, baimėje, kuri nežino jokios išeities. Širdis be Kristaus, tai kaip laivas be vairo ir inkaro. Tik Kristus iš malonės gali sutvirtinti širdis. JIS tik gydo sudaužytas širdis. Jis atima nuodėmių našta. Jis atgaivina bei nuramina mūsų širdis. „Ateikite visi pas mane jūs vargingi ir apsinkinti, aš jus atgaivinsiu - nuraminsiu“ Mat. 11, 28. Jis savo Evangelija paguodžia mūsų gyvenimo kovose. „Aš esu su jumis kasdien iki pasaulio galo“ Mat. 28. Mirtyje Jis mums per savo mirtį ant kryžiaus suteikia pergalę.

Tai, mielieji, kaip dėkingi mes turime būti, kad reformacija mums atvėrė Evangelijos tiesas, gyvybės stiprybės versmes! Tai imk ir skaityk kasdien Šv. Raštą, tai tavo širdis sutvirtės, žydėsi tu savo jaunystėje ne tik

Šv. Jono bažnyčia
Klaipėdoje

kūniškai bet ir dvasiniai, atneši vaisingų darbų sau, savo artimiesiems, mūsų brangiai Bažnyčiai ir mūsų mielai tautai. Tai Viešpats iš malonės norėtų tau suteikti tvirtą širdį! O tu bent savo maldose nepamiršk tu mūsų tėvynėje pavergtųjų, į tolimus rytų kraštus išvestųjų brolių ir seserų, kurie dėl savo įsitikinimų, dėl savo tikėjimo ir laisvo gyvenimo, turi eiti kankinių keliais. Prašykime Viešpaties, kad jų širdys išliktų tvirtos jų didžioje mėginimoje, ir kad galėtume visi sugrižti ir savo teviškės bažnyčiose švęsti šią brangią šventę!

* * *

Ir Jėzus tarė jam: „Eik į savo namus pas savuosius ir paskelbk jiems, kokius didelius dalykus Viešpats tau padarė ir kaip tavęs pasigailėjo. Mork 5, 19.

Taip Viešpats tarė tam, kurį buvo išgydęs nuo sunkios ligos ir kurs norėjo prisidėti prie siauresnio jo mokytinių burio ir tapti apaštalu. Bet Jėzus siunčia atgal į jo namus. Tarp savo senųjų apystovų tarp savo senos aplinkumos, tarp savųjų, jis turi būti Jėzaus mokytinis, jam išreikšto gailestingumo skelbėjas, jo patirtos gerybės liudininku.

Ne kiekvienas, kurs mano radęs Išganytoją, yra todėl jau ir išrinktas, tapti žodžio skelbėju arba pasiuntiniu. Kaip tik priešingai, patartina daug dažniau pavartoti apaštalo žodžius: „kiekvienas telieka tame luome, kuriame jis pašauktas“ ir tevykdo Išganytojo žodžius: „eik pas savuosius.“ Į seną aplinkumą mes privalome kaip nauji žmonės ir pasireikšti jos tarpe, kaip šviesa ir kaip druska. Mūsų pirmieji turi teisę gauti dalį to palaiminimo, kurį mes patyrėme. Gali būti žemų-žemiausia ta vieta, kurioje mes stovime – jis yra pakankamai aukštas, kad joje skaidrintume Viešpatį savo darbu ir gyvenimu. Gali būti mūsų gyvenimas menkas ir suskurdęs – jis didingas ir turtingas, jei Jėzus duoda jam amžiną turinį. Visa krikščionija kitaip atrodytų, jei kiekvienas toje vietoje, kurioje jis randasi ir toje aplinkumoje, kurion jis yra patekęs, savo iškikima elgsena, be žodžių daugybės skelbtų, kokius didelius dalykus Viešpats tau padarė ir kaip tavęs pasigailėjo.

Maironis - Malda

Kad širdį tau skausmas, kaip peiliais, suspaus,
Kad žmonės pabėgs ir tavęs neužstos,
Pakelk tada širdį nuo žemės aukščiau,
O bus tau be žodžių kentėti lengviaus.
Ei, bėk prie galingos maldos:
Ramiau tau krutinė vaitos!
Kaip balsimas sopulį kūne ramina,
Ir ugnį gesina, ir gydo žaizdas,
Taip alpstančią širdį malda atgaivina
Ir gydo kančias paslapčiausias visas!..
Bet tas josios galią tiktai tesupras,
Kas kruviną širdį marina.

* * *

REFORMATORIAI

Paruošė P. Jasiukonis

ietuvių katalikų tarpe evangelikus yra įprasta vadinti vokiečiais, nes, jų manymu, protestantizmas yra vokiečių tikėjimas ir todėl visi evangelikai esą vokiečiai. Tai truputi negudriai skamba. Juk krikščionybė nėra tik tautinis, bet visos žmonijos reikalas. Taip, kaip katalikai nėra visi italai arba lenkai, taip ir evangelikai gali būti įvairių tautybių. Neverta to reikalo čia per daug išplėsti, todėl tik trumpai paminėsime, kad katalikų Bažnyčios klaidas pastebėjo ne tik vokiečiai, bet ir daugelis kitų Europos valstybių tikintieji. Reformacija susirūpinta buvo jau nuo 12 amžiaus. Čia paduodame žymiausius ano meto reformatorius:

PETRAS VALDUSAS, PRANCŪZŲ REFORMATORIUS

Pastebėjęs ano meto Bažnyčios nuklydimą ir jos didesnę palinkimą į turtus žemėje, P. Valdusas susirūpino ir 1176 m. įsteigė tam tikrą religinę bendruomenę. Tos bendruomenės nariai buvo pavadinti **v a l d e n z a i s**. Šie norėjo kad Bažnyčia būtų atnaujinta, tikintieji atsisakytų žemiškų turtų ir sugrįžtų prie paprastumo 1184 m. valdenzai buvo atskirti nuo kat. Bažnyčios ir nuo to laiko buvo smarkiai persekiojami. Betgi jie dar ilgai išsilaikė; jų dalis vėliau tapo Kalvino pasekėjais.

JONAS VIKLIFAS, ANGLŲ REFORMATORIUS

J. Viklifas gyveno nuo 1328 iki 1384 metų. Jis stėjo prieš katalikų Bažnyčios dvasininkų sugedimą, reikalavo gryno krikščioniškojo mokslo ir nepriklausomos nuo Romos Bažnyčios. 1415 m. Konstanco koncilis išvadino jį tokiu žmogumi, kuris nuo pripažinto mokslo sąmoningai nukrypsta („Ketzer“). Tokie asmenys per specialius ano meto kat. Bažnyčios agentus buvo susekami, o po to žiauriai teismo nubaudžiami - dažniausiai sudeginimui...

JONAS HUSAS, ČEKŲ REFORMATORIUS

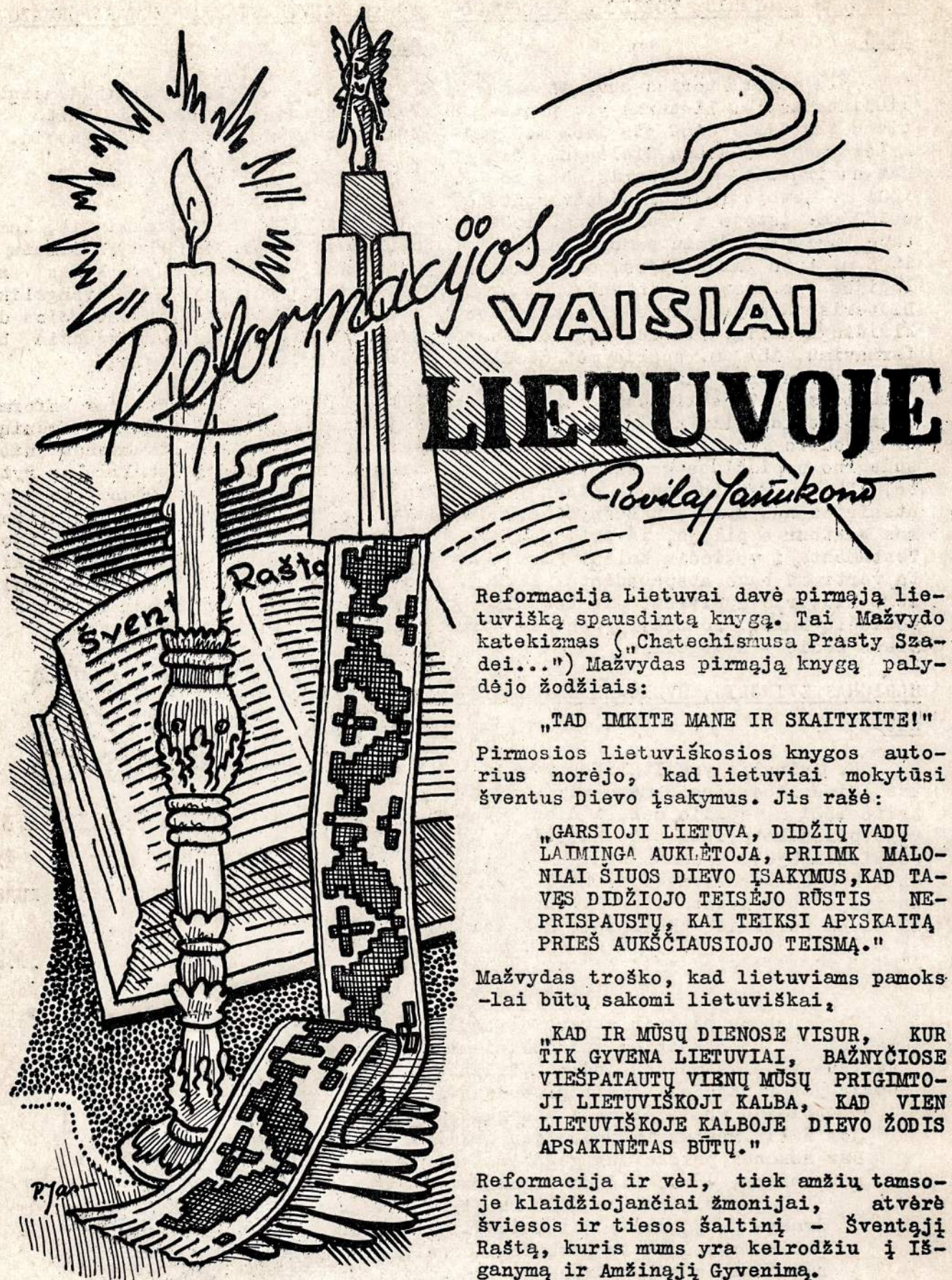
Jis buvo mokytojas ir pamokslininkas Pragoje. Viklifo raštų paskatintas, kovojo prieš Bažnyčios nuklydimą ir sunykimą. 1410 m. jis užtai atskirtas nuo kat. Bažnyčios. 1414 m. J. Husas buvo nuvykęs į Konstanca, kur Bažnyčios surinkimas (koncilis) jį čia pat, kadangi neatšaukė savo mokslo, pasmerkė mirčiai. 1415 m. jis buvo viešai sudegintas. Husas tobulino čekų kalbą ir rašliavą. Huzitai atmetė kiekvieną mokslą, kurį negalima buvo įrodyti Šventu Raštu. Jie daug įtakos turėjo politiniame Čekijos gyvenime. 16 amž. daugumas huzitų perėjo į protestantizmą.

SAVANAROLA, ITALŲ REFORMATORIUS

Jis buvo vienuolis, Florencijos pamokslininkas. Jis taip pat, pastebėjęs Bažnyčios klaidas, nuo 1494 metų ėmė kritikuoti popiežių ir todėl 1498 metais buvo atskirtas nuo katalikų Bažnyčios, nuo to laiko persekiojamas, o vėliau ir ištremtas.

/Toliau sekančiame puslapyje/

Reformacijos VAISIAI LIETUVOJE

Rovilas Janukonis

Reformacija Lietuvai davė pirmąją lietuvišką spausdintą knygą. Tai Mažvydo katekizmas („Chatechismusa Prasty Szadei...“) Mažvydas pirmąją knygą palydėjo žodžiais:

„TAD IMKITE MANE IR SKAITYKITE!“

Pirmosios lietuviškosios knygos autorius norėjo, kad lietuviai mokytūsi šventus Dievo įsakymus. Jis rašė:

„GARSIOJI LIETUVA, DIDŽIŲ VADŲ LAIMINGA AUKLĖTOJA, PRIIMK MALONIAI ŠIUOS DIEVO ĮSAKYMUS, KAD TAVĖS DIDŽIOJO TEISĖJO RŪSTIS NEPRISPAUSTŲ, KAI TEIKSI APYSKAITĄ PRIEŠ AUKŠČIAUSIOJO TEISMĄ.“

Mažvydas troško, kad lietuviams pamokslai būtų sakomi lietuviškai,

„KAD IR MŪSŲ DIENOSE VISUR, KUR TIK GYVENA LIETUVIAI, BAŽNYČIOSE VIEŠPATAUTŲ VIENŲ MŪSŲ PRIGIMTOJI LIETUVIŠKOJI KALBA, KAD VIEN LIETUVIŠKOJE KALBOJE DIEVO ŽODIS APSAKINĖTAS BŪTŲ.“

Reformacija ir vėl, tiek amžių tamsoje klaidžiojančiai žmonijai, atvėrė šviesos ir tiesos šaltinį - Šventąjį Raštą, kuris mums yra kelrodžiu į Išganymą ir Amžinąjį Gyvenimą.

aikuose prieš reformaciją katalikiškoji bažnyčia buvo visiškai supasaulėjusi. Vyskopus paskirdavo kunigaikščiai. Jų rankose taip pat būdavo vienuolynai ir jų žemės. Kunigai dvasiniais reikalais mažai tesirūpindavo, nes ir patys nedaug ką išmąnydavo. „Tais laikais į bažnytines vietas buvo žiūrima, kaip į pelningą pragyvenimo šaltinį, ir jos būdavo atiduodamos tam, kas kurią nors būdu nusipelnėdavo didžiajam kunigaikščiui. Tuo būdu į dvasininkus išibraudavo daug žmonių, kurie nieko bendro neturėdavo su Bažnyčia, o tiktai norėdavo pasipelnyti. Dvasininkai buvo ne Kristaus mokslo skelbėjai, o vien socialinis sluogsnis turįs turtų ir tam tikrų teisių“ (Liet. Ist.). Savaimė supranta, taip buvo ir Lietuvoje. Esant tokiai bažnytinęi santvarkai Kristaus mokslas retai kur teisigalėdavo, ir dažnai net jis būdavo klaidingai suprastas. XVI amžiuje krikščionybė Lietuvoje dar tebebuvo silpna, dar daug kur buvo išlikusi pagonybė... Dvasininkai dažniausiai būdavo kiltataučiai – lenkai, o ir tie patys menkai išsilavinę. Lietuvoje nebuvo mokyklų, kuriose kunigai būtų galėję ruošti. Su kunigų išsimokslinimu panašiai būdavo ir kitose tautose. Žodžiu tuometinė krikščioniškoji Bažnyčia nukrypo nuo tikrojo kelio.

Kaip reakcija prieš tokią Bažnyčios organizaciją ir jos nuklydimą, Vakaruose kilo reformacija. 1517 metais, spalio mėn. 31 dieną Martynas Liuteris prie Wittenbergo (Sachsen – Weimaro valstybėje, Vokietijoje) bažnyčios durų prikėlė savo 95 tezes, kuriose buvo nurodomos tuometinės Bažnyčios klaidos ir nukrypimai. Tarp kitko M. Liuteris reikalavo, kad šventasis Raštas būtų išverstas ir į kitas kalbas, kad tuomi kiekvienas žmogus sava kalba galėtų pasiskaityti Dievo žodį. Prieš tai Šv. Raštas buvo tik lotynų ir hebrajų kalbomis ir jį skaitydavo tik kunigai. Popiežius, pajutęs sau pavojų, pasiuntė Liuteriui bulę su reikalavimu atšaukti savo tvirtinimus. Šis bulę iškilmingai šalininkų būrelyje sudegino. Tada popiežius griebėsi tvirtiausio savo ginklo: jis, pirma viešai Liuterį iškoliojęs, atskyrė jį nuo katalikų Bažnyčios. Tas didžiojo reformatoriaus nesujaudino. Jis su dvigubu pasiryžimu ėmė kovoti už Dievo žodį. Jis siekė religijos turinį pagilinti. Jo argumentų niekas nesugriaudavo.

Reformacija greit plito. Netrukus protestantizmas pasiekė ir Lietuvą. Lietuvos liaudis ir aukštesnysis visuomenės sluogsnis bematant perėjo į protestantizmą. Evangelikų parapijos išsteigė ne vien Mažojoje, bet ir Didžiojoje Lietuvoje: Tauragėje, Kaune (čia pirmą kartą Liuterio mokslas buvo apsakytas tuoje L. mirus – 1550m.), Vilniuje, Virbalyje ir Žeimelyje. – Kalvyno mokslas Lietuvoje paplito Lietuvos kunigaikščių Radvilų pastangomis. Jų dvaruose Vilniuje, Biržuose ir Kėdainiuose 16 amž. buvo įkurtos pirmosios reformatų parapijos. Trumpu laiku reformatų mokslas išsiplėtė visoje Didžiojoje Lietuvoje. Čia buvo likusios tik 7 katalikiškos parapijos.

1525 metais Lietuvos pašonėje į evangelikų tikyba perėjo kryžiuočių ordino magistras Albrechtas ir daugumas brolių. Iš žiauraus Lietuvos krašto terorizatoriaus evangelikų Bažnyčia padarė dorą, susirūpinusio taikaus sugyveni-

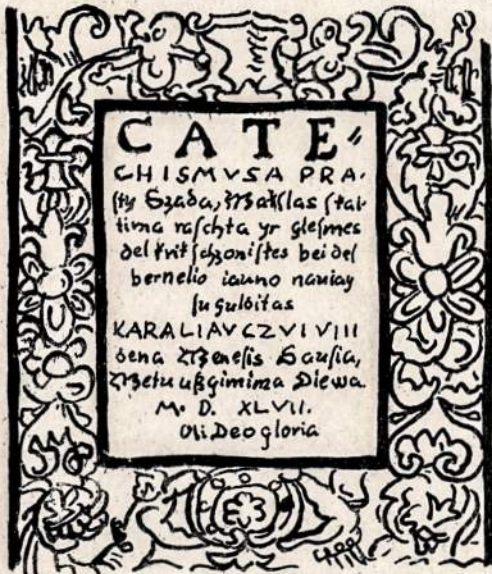
Vilniaus evangelikų bažnyčios altorius

mu žmogų, kuris tik dabar gavo t i k r a j i Kristaus mokslą patirti. Po atsivertimo kunigaikštis Albrechtas savo universitete Karaliaučiuje įsteigė pirmiau keletą (8) stipendijų, o vėliau visai atskirą lietuvių seminara lietuvių kunigams ruošti. Pirmieji liuteronų mokslo skelbėjai - pionieriai Didž. Lietuvoje buvo ano universiteto profesoriai ir auklėtiniai.

Sigmanto II-ojo valdymo metu, Lietuvoje evangelikąjį mokslą skelbti buvo draudžiama, tačiau netrūko slaptų protestantizmo skleidėjų. Skelbiantieji evangelikąjį mokslą asmenys turėdavo savo kraštą apleisti ir kitur ieškoti prieglaudos. Tarp kitų žymių D. Lietuvos veikėjų - pabėgėlių, kaip Abraomas Kulvietis, Stanislovas Rapailionis, Jurgis Zablockis, buvo ir Martynas Mažvydas. M. Mažvydas, pasinaudodamas kunigaikščio Albrechto stipendija, Karaliaučiaus universitete apie du metus studijavo teologiją. 1549 metais jis buvo paskirtas Ragainės klebonu. Bestudijuodamas Karaliaučiuje, išleido pirmąją lietuvišką knygą.

Pirmoji lietuviškoji KNYGA

Kadangi Evangelija turėjo būti skelbiama suprantama žmonėms kalba, tad kilo gyvas reikalas susirūpinti lietuviškomis knygomis, ypač bažnytinėmis. Martynas Mažvydas 1547 metais, pirmasis tuo reikalu susirūpinęs, išleido pirmąją lietuviškąją knygą - katekizmą. Nuo šio fakto prasideda mūsų raštų, mūsų literatūros ir gimtosios kalbos tikroji istorija. Prie katekizmo buvo prijungtas trumpas giesmynėlis, o taip pat ir trumpa lietuvių kalbos gramatika.

T a i p i r m o j i l i e t u v i ų k a l b o s g r a m a t i k a .

Plintantis Lietuvoje protestantizmas, o kartu ir apšvietimas, išbudino ir katalikus tautiškam susipratimui. Jų knygos gi pasirodė 48 metus vėliau (1595m. pasirodė katekizmas ir 1599 m. - postilė). Jos buvo išleistos dėka žymaus anų laikų lietuvių politiko ir patrioto vyskupo Merkelio Giedraičio, kuris, bestudijuodamas protestantiškuose universitetuose ir globojamas Jurgio Zablockio gavo progos susipažinti ir su Mažvydo lietuviškais raštais ir, sekdamas tų protestantiškų raštų pavyzdžiu, tapęs Medininkų vyskupu, sumanė išleisti ir katalikiškų knygų. Kėdainiuose Jonušas Radvila įkūrė lietuviškoms knygoms spaustuve. Čia buvo išspausdinta maldaknygių, giesmių rinkinys, katekizmas ir postilė. Pirmąją postilę išleido J. Bretkūnas - gyv. 1536 - 1602 metuose - 1591 metais Karaliaučiuje. Jis taip pat pirmasis išvertė visą Bibliją į lietuvių kalbą, bet tas jo vertimas nebuvo išspausdintas ir iki mūsų laikų liko rankraštyje. 1660 m. Lietuvos evangelikų rūpesčiu, Anglijoje buvo išspausdintos pirmos Biblijos lietuvių kalba. Karaliaučiuje lietuviškai buvo išspausdintas Senasis Testamentas, o 1727 m. - Naujasis. 1735m. buvo išleistas pilnas Šv. Raštas. (Katalikai Šv. Rašto - tik Naujojo Testamento - vertimo tesulaukė tik 1816 m.).

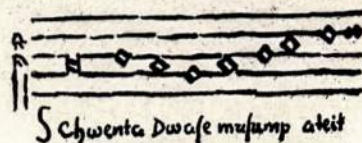

Pirmasis GIESMYNAS

Martynas Mažvydas vien katekizmu nesitenkino. 1549 m. jis išleido „Giesmė S. Ambrazei i a u s“, 1559 m. pasirodė jo „Forma Chrikstima.“ --- 1566 ir 1570 m., jau Mažvydui mirus (1563. V. 21.), buvo išspausdintas pirmasis giesmynas - „Gesmes Chriksczoniskas“. Kai Bretkūnas 1589 m. leido antrąją giesmyno laidą su 76 giesmėmis, jis panaudojo ir Mažvydo ankščiau leistas giesmes. Mažvydo leidiniais naudojami ir Lozorius Sengstokas, išleisdamas 1666 m. 220 giesmių. Pastarasis surašė ir maldas. Vilentas (Mažvydo pusbrolis) 1575 ir 1579 metais, leisdamas katekizmą, idėjo taip pat ir Mažvydo seniau išleistas giesmes. Vilentas 1572 ir 1574 metų leidiniuose idėjo ir Mažvydo sudarytą maldų rinkinį. Bretkūnas jį vėl atspausdino 1589 m. Vėlesnėse giesmyno laidose buvo vis daugiau maldų dedama. Taigi pats giesmynas buvo per kartą kartas turtinamas.

Pirmosios GAIDOS

Mažvydas lietuviams davė ir pirmąsias spausdintas lietuviškas gaidas. Jo 1547 m. išleistame katekizmo priede buvo ir keletas giesmių su gaidomis. Šios giesmės buvo „išguldytos per M. Mossuida Waitkuna“, kaip pasakyta S. Ambraziejaus giesmės „Te Deum laudamus“ įvade. (Daugiau apie lietuviškas gaidas ir melodijas pasiskaitykite kun. A. Trakio straipsnyje).

Štai pirmosios giesmės „Ape Dwašo schwenta“ sp. gaidų pavyzdys.

Pirmasis lietuviškas LAIKRAŠTIS

Pirmasis lietuviškas laikraštis - „Nusidavimai apie Evangelijos prasiplatimą tarp žydų ir pagonių“ - 1832 m. buvo pradėtas leisti Tilžėje. Tais pačiais metais jis buvo perkeltas į Karaliaučių; ėjo per visą spaudos draudimo laiką (1864 - 1904 m.) ir sustojo ėjęs tik didžiojo karo metu. Šis laikraštis buvo daugiau tikiškinio turinio ir buvo leidžiamas misijos tikslams. 1849 - 1880 m. prof. Kensaitis leido antrąjį lietuvišką laikraštį „Keleivį“. Šis visuomenei turėjo daugiau įtakos tautinio susipratimo atžvilgiu. Toliau atsirado ir daugiau laikraščių, vieni iš jų gyvavo ilgiau, kiti trumpiau. Ju tarpe buvo ir tokių, kurie jau stoji ant grynai tautiško pagrindo, gynė tautiškus lietuvių reikalus, o nuo 1878 m. Šerno redaguojamoji „Lietuviška Ceitunga“ net ėmė skelbti bendrumą su Didžiosios Lietuvos lietuviams. Basanavičiaus redaguojama „Aušra“ pasirodė 1883 metais.

Pirmosios liet. MOKYKLOS

Mokyklų Lietuvoje buvo jau nuo seno, dar daugiau jų atsirado ypač nuo 1568 metų, kada buvo įsakyta prie kiekvienos bažnyčios laikyti po mokyklą. Katalikiškuose mokyklose Lietuvoje vaikai daugumoje buvo mokomi lenkų kalba. Valstybės reikalams buvo vartojama senoji gudų, lotynų, o nuo XVI a. kaskart vis labiau ėmė vartoti lenkų kalbą. Lietuvių kalba buvo tik šnekamoji kalba. Nebuvo jokių lietuviškų kygų. T i k i š k i l u s r e f o r m a c i j a i

buvo griebtasi lietuvių kalbos, buvo pradėta reikalauti, kad ir kunigai mokėtų lietuviškai, kad bent galėtų parapijonims lietuviškai paskaityti Evangelijų ištraukas, kad galėtų lietuviškai bent katekizmo pamokyti. Tada ir

Rusnės bažnyčia. Tai viena iš seniausių evangelikų bažnyčių.

mokyklose pradėta mokyti lietuvių kalba. Pirmutiniai lietuvių kalba mokyklose pradėjo rūpintis protestantai. Jų mokyklos buvo įkurtos Vilniuje, Brastoje, Nesvyžiuje, Semetyčiuose, Šiluvoje, Biržuose, Kėdainiuose, Slucke, o pradžios mokyklų buvo beveik kiekvienoje parapijoje. Laikui bėgant buvo steigiama ir daugiau mokyklų, buvo pristatyta arti 300 naujų mokyklų namų. Mokykla Maž. Lietuvoje išbuvo grynai lietuviška iki XIX amžiaus. Atėjusi nauja vokiecinimo banga pradžioje lietuvių kalbą suvaržė, onvėliau ir visai uždraudė. Bet tai lietuvių nepalaužė. Gimtoji kalba toliau buvo išlaikoma evangeliškose bažnyčiose. Didžiojoje Lietuvoje lietuviškoji kalba evangeliškose mokyklose ir bažnyčiose laikėsi taip pat toliau.

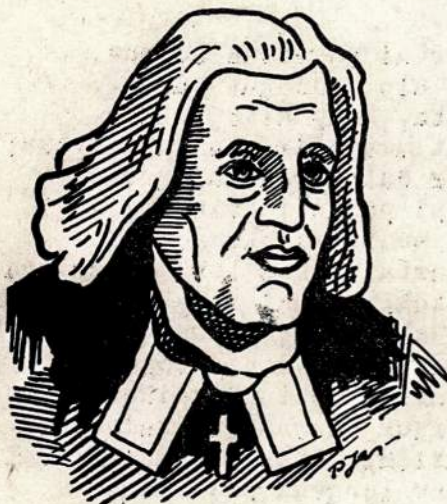
Bet, deja, šį lietuvių evangelikų darbą visokiom nekrikščioniškom priemonėm ėmė varžyti iš Vakarų ir Lenkijos atplūde jėzuitai. Lietuvos evangelikai buvo verčiami priimti katalikybę; buvo uždraudžiamos jų mokyklos, deginamos knygos, griaunamos bažnyčios, evangelikas negaudavo tarnybos. Būdavo įvairių tikybinių ginčų ir net muštynių, o teismas evangelikus kartais nuteisdavo mirčiai. Vienu žodžiu buvo nusistatyta tikrojo Kristaus mokslo skelbėjus ir tautinio susipratimo žadintojus iš Lietuvos išvaryti arba juos paversti popiežiaus pasekėjais. Jėzuitai lietuvišką mokyklą perėmė į savo rankas. Visur vyravo jėzuitai. Vilniuje 1582 m. buvo įkurtas klierikų bursas (bendrabutis) ir kunigų seminarija. Tiek tiems bursams, tiek seminarijai vadovavo jėzuitai. Bet nevieną išstaigų neišsiplėtė, nes jėzuitai daugiau dėmesio kreipė į savo pačių reikalus. Tokiu būdu parapijos likdavo be kunigų arba turėdavo kunigų visai nemokančių lietuviškai, nes kat. kunigai ir po seminaro įsteigimo atvykdavo iš Lenkijos. Kaip tokie kunigai galėjo žmonėms suprantamai skelbti Dievo žodi? Jėzuitų antireformacinis judėjimas Didž. Lietuvoje ir vėl įvedė katalikybę.

Kitatikių persekiojimas katalikiškoje Lietuvos - Lenkijos valstybėje XVIII amž. davė rusams ir prūsams progos įsikišti ir tuo teisintis tos valstybės pasidalinimu.

Tuo tarpu Maž. Lietuvoje buvo rūpinamasi naujų knygų išleidimu, buvo ir toliau dirbamas lietuviškos visuomenės apšvietimo darbas. XVII amž. buvo išleista naujų katekizmų, giesmynų ir kitokių knygų. Įkurtos Halės seminarijos reikalams docentas Haakas 1730 m. išleido lietuvišką žodyną ir gramatiką, o tėvas ir sūnus Rūgai (Pilypas ir Povilas) išleido mokslisų raštų, keliančių lietuvių kalbos gražumą, ir paskelbė keletą vokiškai išverstų lietuvių liaudies dainelių. Į jas tuoj atkreipė dėmesį ir jomis susižavėjo to meto vokiečių autoritetas Lesingas, paskui - Herderis ir Goethe. O tas jų susižavėjimas veikiai paskatino ir kitus tirti lietuvių tautosaką.

Kaip tik tuo pačiu metu Mažojoje Lietuvoje Gyveno pirmasis ir kartu žymiausias lietuvių poetas

Kristijonas DONELAITIS

Tolminkiemio parapijos klebonas kun. Kristijonas Donelaitis buvo netik didelis baudžiauninkų draugas, jų gynėjas ir guodėjas, bet buvo ir didelis lietuvis patriotas, svetimybų priešas ir lietuviybės gynėjas. Tai atsispindi ir jo poemoje „Metai“, kurie pirmą kartą (1818 m.) buvo išleisti ano meto žymaus dainų rinkėjo Karaliaučiaus universiteto profesoriaus kun. L. Gedimino Rėsos.

Po sunkių 1709 – 1710 m. Lietuvoje ir visoje vidurinėje Europoje siaučiusių maro ir bado metų ir sumažėjus Maž. Lietuvoje vietinių gyventojų skaičiui, čia buvo atgabenta kolonistų iš Vokietijos ir Prancūzijos. Donelaitis, jausdamas nutautėjimo pavojų mylimiems jo lietuviams, visokiais būdais stengėsi juos nuo to sulaukyti. Jis jiems pasakodavo apie garbingą lietuvių tautos praeitį, minėjo protėvių darbštumą.

Mylėdamas Lietuvą, Donelaitis savo būrus mokė, kaip jie neturi elgtis, kad nepadarius Lietuvai gėdos!

„Mes, lietuvninkai, pirm to nepažindami svieta,
Dingojom vis, kad tikt šveisteris ir prancūzas
Žmones su svetimais savo mokslais moka supainiot,
Ir kad vokiečiai tikt vogt ir keikt nesigėdi.
O štai, tarp lietuvninkų taip jau nusiduoda,
Kad lietuviškas tūls smirdas irgi bedievis
Lietuvai ir lietuvninkams mums gėdą padaro.
Ak, lietuvninkai, širdingi mano broleliai!
Ben nesilyginkim akliem šio svieta bedieviams
Ir n'atbokim, kad į mus žiūrėdami bložnai
Šypsos ir, glūpus štukius pramanydami, juokias.
...Kad toks lenkiškas ar žydiškas belamutas
Taip nesvietiškai klastuot ir vogt užsimano,
Ar kad vokietis koks, vokiškai pameluodams,
Taip ponus, kaip ir būrus, apgaut pasidrašin,
Tai nesidyviju: nes jiems toks prigimė būdas.“

Donelaitis buvo taip pat ir svetimų madų priešas. Jis bardavo lietuvninkus, sekančius svetimais madas:

„Ogi dabar, žėlėk, Dieve! tikt gėda žiūrėti,
Kad lietuvninkai, kaip vokiečiai sopaguoti
Ar su klumpėmis rudenyj ant česnių pasirodo.
Klumpes, kaip mes, vokiškai kalbėdami, sakom,
Rods, taip jau lietuvninkams nešiot nepritinka:
Nes ir jas mūsų tėvų tėvai girt nenorėjo.“

Dažnai Donelaitis atsidadavo, pamatęs koki lietuvninką ar lietuvninką svetimybė užsikrėtusius:

„Ak! kur dingot jus barzdotos mūsų gadynės,
Kaip lietuvninkės dar vokiškai nesirėdė
Ir dar vokiškus žodžius ištart negalėjo.
O štai, dar negana, kad vokiškai dabinėjas;
Bet jau ir prancūziškai kalbėt prasimanė.“

Lietuvio evangeliko KAMBARYS

Štai kaip atrodė lietuvių evangeliko butas ir šeima Donelaičio laikais. Poetas juos mums taip aprašo:

„Selmas, aki ansai vertai pagirtas Selmas,
Būras, rods, ne pons, ale mandagus būras.
Jo troba taipjau prasta, kaip kito būruko.
Valgis jo kasdien tikt menks ir menk nudarytas;
Skinkį jis gardžiai ar šaltą vandenį geria;
O jo rūbas tikt prastai pasiūti trinyčiai
Ar žiemos čése didiai nudilusi skranda.

Selmo namus, kad kartais juos lankyt užsigeisi,
Lygiai kaip bažnyčią kokią, rasi rėdytus.
Stalas jo, nei šventas altorius, tav pasirodys,
Ant kurio knygelės šventos guli padėtos,
Kad jis pats ar jo gražiai mokinti vaikeliai,
Daug prisidirbę bei visur viernai triusinėję,
Tuo su giesmėmis saldžiomis liksmi pasidžiaugtų
Ir vargus šio amžio sav lengvus padarytų.”

+ + + + +

Deja, dėl ano meto politikų klaidos Mažoji Lietuva buvo atiduota vokiečiams. Jai daug teko vargti ir kovoti prieš vokiečių vykdomąją nutautinimo akciją – germanizaciją. Tuo tarpu Dižiąją Lietuvą saviems tikslams išnaudojo jėzuitai, o be to dar vargino lenkai, rusai ir kitos tautos.

Čia mes suminėjome tik dalelę viso to, ką Lietuvai atnešė reformacija. Daug dar galima būtų apie tai parašyti.

Gaila, reformacijai Lietuvoje nebuvo leista dėl jau minėtų aplinkybių savo pilnumoje pasireikšti taip, kaip kad ji pasireiškė kitose protestantų kraštuose.

Pirmą kartą Liuterio mokslas Lietuvoje buvo skelbiamas 1525 metais Šilalės bažnyčioje. Jį skelbė iš kat. tikybos į protestantizmą perėjęs kun. T o r t e l e v i č i u s .

§

Kaune evangelikų tikėjimas buvo pradėtas skelbti 1550 metais.

§

Vilniaus evangelikų bažnyčia pastatyta 1555 metais.

§

Svetkus R a p a i l i o n i s (1425 - 1545 m.) ir Abraomas K u l v i e t i s (1510 - 1545) buvo pirmieji Karaliaučiaus universiteto profesoriai. Abraomas Kulvietis vėliau tapo p i r m u o j u Vilniaus akademijos rektoriumi.

§

Pagal paskutinius nepriklausomos Lietuvos davinius evangelikų Lietuvoje buvo 230000.

§

Bet svetimėje pasigendame ypač tų tikrų lietuviškų giesmių. Jos žymiai galingiau veria mūsų širdis. Kadangi tos giesmės - melodijos yra išplaukusios iš mūsų tėvų tėvų širdžių gelmių bei jausmų.. Kaip tos giesmių melodijos atsirado, sunku pasakyti. Vargu kas atsisėdęs išgalvojo. Daugelis jų bus paimtos iš anų gana kilnių dainų, kuriomis ir kitų tautų dainiai gerėjosi. Tik buvo idėtas krikščioniškas turinys. Bendro vargo prispausti ar džiaugsmo pagauti mūsų tėvų tėvai mėgino savo pergyvenimus išreikšti melodija. Vienas giedojo, tą perėmė kitas, kol pagaliau priėjo prie bendro giedojimo. Bet reta giesmė buvo lygiai vienodai giedama visose parapijose. Todėl galima beveik pasakyti, kad įvairiose parapijose buvo ir įvairiais balsais giedama. Tai pasako, kad jos tikrai yra originalios. Tik kelios giesmės buvo jau beveik visose parapijose vienodai giedamos. Pavyzdžiui: „Pranaše didis...“, „Kur tiktai aš vaikštinėju...“, „Pilnos rankos...“ Ar tai būtų Tauragėje ar tai Klaipėdoje, ar Kretingoje ar Priekulėje, visur galingai ir jausmingai pamaldose nuaidėdavo tos giesmės. Vienas vokietis kartą parašė: „Kada lietuviškai užtraukiamas „Prarake didis...“, tai dreba ne tik bažnyčios langai, bet ir giedančiųjų širdys.“

Prisimenu vieną šeštadienio vakarą. Pas kaimyną buvo surinkimas, bet aš buvau nusprendęs į tą surinkimą neiti. Geriau, maniau, bus pasivaikštinėti po tėviškės sodą. Bet štai pasigirdo šlovnas giedojimas. Kambarys pilnas

/toliau 99 pslp./

MŪSŲ Giesmės

vangelikų Bažnyčia yra giedanti Bažnyčia. Negalima įsivaizduoti pamaldų be giesmių. Bendrai evangeliko visą gyvenimą lydi giesmė, o dar daugiau lietuvių evangeliko gyvenimą.

Neveltui sakoma, kad lietuvių tauta yra dainų šalis. Ypač Maž. Lietuvoje kun. Rėzos yra surinkta tūkstančiai liaudies dainų, kurios kartą buvo dainuojamos Mažojų Lietuvoj. Bet išsigalėjus pietizmui, surinkimininkų dvasiai, dainos pamažu nutilo, kadangi kai kurių dainų turinys pradėjo nesiderinti su tikybinio gyvenimu. Bet užtai padidėjo giesmių giedojimas. Žinoma, nemažas skaičius tų giesmių atėjo su reformacija iš Vokietijos, Lenkijos ir kitų kraštų. Todėl turime mes ir šiandien mūsų giesmynuose giesmių melodijų, kurios yra vokiečių, lenkų, anglų ir kitų tautų kilmės. Šios giesmės dalinai yra giedamos ir visų tautų bažnyčiose, tai visus jungia į vieną draugystę. Kaip malonu išgirsti visai svetimame krašte, kad ir svetimėje kalboje, bet tą pačią giesmę - melodiją, kurią giedavome tėviškėje.

Evangeliskoji ŠEIMA ir AUKLĖJIMAS

ūdikiai yra viena iš brangiausių Dievo dovanų. Patikėdamas tokią brangų turtą, Viešpats mums uždeda gražią, bet kartu ir sunkią pareigą. Mes privalome tuos kūdikius išauklėti siela ir kūnu sveikais žmonėmis, gerais ir tvirtais krikščionimis, kurie būtų pasiryžę visada eiti Jo nurodytu gyvenimo keliu.

Bet dabartinėse mūsų tremties gyvenimo sąlygose tą pareigą tinkamai atlikti nepaprastai sunku. Todėl ir privalu šiuo metu tuo reikalu daugiau susirūpinti, negu tai buvo daroma seniau normaliais laikais.

Susipažinkime su vienu iš svarbiausių auklėjimo veiksnių, su šeima, kokia yra jos įtaka normaliaame gyvenime ir dabartiniame gyvenime tremtyje.

Dievas kūdikį leidžia į pasaulį tyra siela, apdovanota tik tam tikrais polinkiais, gabumais. Visuotinė aplinka daro tai tyrai sielai nuolatinės įtakos ir tokiu būdu pripildo ją tam tikru turiniu, kurs ilgainiui pasidaro viso išvidinio gyvenimo pagrindiniu kapitalu, išaugančiu vėlesniame gyvenime į pačius didžiuosius dvasinius turtus. Tos aplinkos išpūdziai kartu su polinkiais turi lemiamos reikšmės žmogaus charakterio sudaryme. Šeima yra viena iš svarbiausių tos visuotinės aplinkos dalių. Todėl yra šeima svarbiausias auklėjimo veiksnys.

Kokia yra šeimos esmė ir kaip reiškiasi jos auklėjimo įtaka? Meilė suriša tėvus bendram gyvenimui. Viešpats Dievas meilę laimina ir dovanoja jiems kūdikius. Tėvus ir vaikus meilės ryšys sujungia į šeima, išskirdamas juos iš didžiosios žmonių masės savitam gyvenimui. Taigi, šeimos pagrindas yra meilė. Ji ta siaurą, kelių žmonių uždara ratą apgaubia savo šiluma, ji saugodama nuo nepageidaujamos išorės įtakos, leidžia išaugti kūdikiams, kol jie gali pradėti savarankišką gyvenimą. Sugrįžkime į savo kūdikystės dienas ir pamatysime, kad ir mes tokioje šeimoje augome. Joje atsivėrė mūsų akys pirmam pažinimui. Kaip pro atvirą langą į mūsų tyrą sielą skverbėsi pirmieji išpūdziai, gemami iš šeimos. Jie paliko mumyse iki šių dienų niekad nedilstančių žymių. Šeimos aplinkumoje mes ne vien pradėjome pažinti pasaulį, bet joje mūsų širdyse buvo uždegta taip pat ir tikėjimo pirmoji liepsnelė. Juk mamytė mus išmokė ne vien tik pirmuosius lietuviškus žodžius tarti, bet ji atvėrė mūsų širdes, kad galėjome patirti Dievo begalinę meilę. Po sunkių dienų darbų ji rasdavo laiko kartu su mumis atsiklaupyti prie lovelės ir išmokė tarti pilnu kūdikio nusitikėjimu maldos žodžius į Visagalį Tėvą danguje. Nors kaikurios mūsų šeimos gyveno toli nuo evangeliskųjų parapijų centro, tarp kito tikėjimo žmonių, šeimos rate niekad nebuvo pamiršta, kad yra evangelikai, visada buvo laikytasi savų tikybinių papročių ir vaikai buvo auklėjami Evangelijos dvasioje.

Kas neprisimena su džiaugsmu tų gražiųjų sekmadienių arba didžiųjų švenčių, kada senelis ir senelė, tėvas ir motina ir visi kiti šeimos nariai susirinkdavo namų pamaldoms, kada buvo giedamos giesmės, kada tėvelis paskaitydavo iš Šventojo Rašto tos dienos evangeliją, kada visi suklaupdavo bendrai maldai. Tas viskas giliai įėjo į mūsų sielą ir liko visam gyvenimui kaip pats brangiausias turtas, kurio nenustojome nei karo audrose, nei sunkiame tremtinių gyvenime.

Taigi, šeimos esmė glūdi jos atsiriboje nuo bendros visumenės, meilės ryšiuose tarp tos šeimos narių ir toje meilės šilumoje, kuri gaubė mūsų kūdikystę ir gyvenimo blogybių prie mūsų nepriėjo, kol nebuvo gavę tvirto dvasinio pamato, pagrįsto šeimoje išugdyto tikėjimo. Ir vėliau, kada teko susidurti su gyvenimo neigiama puse, niekas nuo to pamato nustūmti neberajėgė. Iš to matyti, kad šeimos reikšmė auklėjimui, o ypač tikybiniam auklėjimui yra lemiamą. Ji padeda pagrindą visam vėlesniam žmogaus tikybiniam gyvenimui.

Pažiūrėkime į mūsų šeimas, priverstas gyventi tremtinių stovyklose. Kiek galime mes jas vadinti šeimomis tikra to žodžio prasme ir kiek reikšmės turi jos kaip auklėjantis veiksnys.

Šeimos pamatas meilė nėra nė kiek silpnesnis, negu normaliaame gyvenime. Meilė stengiasi atskirus šeimos narius sujungti į vieną bendrą kūną. Bet ar pajėgia ji tai padaryti?

Beveik neviena šeima neturi laimės gyventi bent atskirame savo kambaryje. Visur randame po kelias, net po tris, o kai kur ir po daugiau šeimų sugrūstų į vieną kambarį. Čia bendrai miegama, keliama, gulama valgoma – visas gyvenimas vyksta viešai. Nors kaikurios šeimos ir stengiasi spintų ir antklo džių pagelba atsiskirti nuo bendrų inamių, gyvenimas savame šeimos rate neįmanomas. Nei pačių svarbiausių vien šeimai rūpimų reikalų negalima aptarti, negirdint kitiems kambario gyventojams. Tam reikia jau išeiti iš stovyklos ribų. Šeima stovykloje negali sudaryti savito gyvenimo, ji čia jau nėra kelių žmonių uždaras ratas. Todėl ir negali būti tos šilumos, kurios globoje galėtų kūdikiai savo siela sušilti ir augti. Nėbėra to tampraus ryšio tarp vaiko ir tėvų. Juk ta globa, kuria mes globojame, vaikų dėkingumą ir pagarbą tėvams ne didina, bet mažina. Šeimų be savito gyvenimo, be tikrosios šilumos ir be tamprų ryšių negalime vadinti šeima tikra to žodžio prasme. Todėl ir stovykloje gyvenančios šeimos auklėjančioji įtaka visiškai sumažėjusi ir nebeturi tos reikšmės, kokią ji privalėtų turėti. Būdama ji tokia silpna, ji nebepajėgia savo priaugančių narių apsaugoti nuo nepageidaujamos įtakos, pareinančios iš už šeimos ribų. Neperdaug bus pasakyta, jei pavadinsime savo gyvenimą stovyklose ne šeimų gyvenimu, bet žmonių masės gyvenimu. Ten, kur yra žmonių masė, ten yra ir masė blogybių, nuo kurių niekas nepajėgia apsaugoti priaugančios, dar charakterio nesusidariusios jaunuomenės. Todėl ir nėra ko stebėtis, kad mūsų jaunuomenė gali pradėti eiti savais keliais. Stovyklinis gyvenimas nepaprastai susilpnino mūsų šeimas, kaip bendro auklėjimo veiksnį, bet dar labiau kaip tikiybinio auklėjimo veiksnį, kai kur jį kaip po tokį visiškai pašalino.

Didžiausia evangelikų šeimų dalis gyvena bendrose patalpose su neevangelikais. Apsipratę su ta mintimi, kad tėvynėje sudarė savo tikėjimu mažumą, ir be to, nenorėdami pažeisti neevangelikų tikiybinių jausmų, patys „užmiršta“ į rankas paimti Šventąjį Raštą ir giesmių knygas. Bet dar skaudžiau; jie net vengia savo vaikučius supažindinti su pagrindiniais tikiybos dalykais. Dėl to dažnai vaikučiai pasisavina dalykų, kurie mums evangelikams svetimi.

Kada pirmą kartą vaikai susirinko į sekmadienio mokyklą, pasirodė, kad iš gražaus skaičiaus beveik nei vienas 6 – 8 metų vaikas negalėjo pasakyti vakarinės maldelės. Čia nei vieno nenorima kaltinti, bet tai yra liūdna teisybė, kuri rodo, kad šiuo taip svarbiu reikalu visiškai nesirūpiname. Prisiminkime, kaip mes buvome savo mamytės pamokomi kiekviename žingsnyje Dievą mylėti, Dievą gerbti, Dievo bijoti. Tie pamokymai liko kelrodžių mūsų ligšioliniame gyvenime, jie yra vienintelis turtas, kurį išgelbėjome iš karo gaisrų. Mūsų pareiga jį perduoti mūsų kūdikiams, kad šie neliktų dvasios elgetomis, kad ir jie išaugtų gerais ir tvirtais krikščionimis – evangelikais, visada pasirižę eiti Viešpaties nurodytu gyvenimo keliu.

Mok. J. J.

=====
 ...LEISKITE KŪDIKĖLIUS PAS MANE, IR NEDRAUSKITE JIEMS, NES TOKIŲ YRA DANGAUS KARALYSTĖ. IŠ TIESOS, SAKAU JUMS: JEI KAS DANGAUS KARALYSTĖ NEPRIIMS KAIP KŪDIKĖLIS, TAS NEIEIS Į JĄ. /Mork. 10, 14-15/
 =====

DIEVAS = Ventorji DVASIA

Prof. Edm. S m i t s

/galas/

atsivertimas įtalpina savyje apgailėstą avimą, kurs yra Šv. Dvasios sukurtas sielos judėjimas, kurio pagelba žmogus savo nuodėmes, kurias jis yra suvokęs per Dievo įsakymus, niekina su tikru skausmu, bet kartu su atgaila ir su tikruoju tikėjimu įgauna Kristaus pasitenkinimą ir nuopelną ir jiems atitinkanti Evangelijoje pažadėtą Dievo gailestingumą, taip, kad veltui įgavęs nuodėmių atleidimą, jis būna išganytas amžinybėje.

Nuodėmių apgailestavimas turi dvi dalis - palaužtą širdį ir tikėjimą. Pirmajai priklauso a) tikras nuodėmės pažinimas, b) Dievo pykčio nujautimas, c) sąžinės kančios ir pasibaisėjimas (tai Dievo teismo vykdytojos, d) tikras nusižeminimas, e) tikra, atvira išpažintis, f) tikra neapykanta į nuodėmes ir jų paniekinimas.

Antroji apgailestavimo dalis - tai tikėjimas, kuris palaužtą širdį vėl gydo; tuomi Dievas duoda nuodėmių atleidimą ir naują gyvenimą. Mes galime atsivertimą pavadinti lemiamuju žygiu nuo netikėjimo į tikėjimą.

4. T i k ė j i m a s . „Tikėjimas yra tvirtas pasitikėjimas dalykams, kurių tikimės ir isitikinimas nematomiems dalykams (Ebr. 11, 1).

„Visai kas kita tikėti Dievui, tikėti apie Dievą ir tikėti į Dievą (in Deum). Tikėti Dievui reiškia - imti už tikrą tą, ką Jis sako - tą daro ir piktieji; tikėti Dievo buvimu reiškia tikėti, kad Jis yra - tą daro ir piktieji. Tikėti į Dievą reiškia, kad tu tikėdamas myli, tikėdamas eini prie Jo, tikėdamas stveriesi Jo ir išsikūniji Jo sąnariuose.“

Reikia suskirstyti žodžio „tikėjimas“ vartojimą į bendrą ir siauresnę, gilesnę prasmę, kaip tai daro apaštalas Povilas, Liuteris ir evangeliškai tikintieji. Pirmąja prasme tiktai priartėjame prie kurios minties, ją pripažįstant teisinga. Antrąja prasme paženkliname savistovi ir veiksmingą jėgą žmogaus sieloje: „Tikėjimas yra gyvas, išbandytas pasitikėjimas Dievo gailestingumu - jisai turi tokia drąsą, kad sutiktų tūkstantį kartų žengti į mirtį“ (Liuteris).

Tikėjimas šia prasme aprėpia savyje protą, norą ir jausmus (širdį). Prota atžvilgiu tikėjimas tai „klausimasis Dievo, kuris mums sako, kad Dievas yra“ (Liuteris). Tai aiškus, šviesus, viršgamtinis pripažinimas „Dievo gailestingumo, kurs nusikaltusiems paties Dievo pažadėtas Kristaus nuopelno dėlei.“ Žmogaus protas yra prie šio pripažinimo priartėjęs ir priėmęs už tikrą tai, ko mokino Šv. Raštas. Šiuo atžvilgiu tikėjimas yra pasitikėjimas Dievu, savo gyvenimo atidavimas Jo vadovybei, paklusnumas Kristui. Tai yra „žygis į Dievo meilę ir pasitikėjimas ja.“ Jausmų atžvilgiu tikėjimas reiškia vidujinę ramybę, drąsą, nepajudinamumą, - tai yra pasibaisėjimo, sumišimo, abejonės ir nepasitikėjimo nugalėjimas.

5. A t l e i d i m a s . (Išteisinimas). Jei žmogus artinasi prie Dievo tikrai atgailaudamas savo nuodėmes ir tvirtai tikėdamas, tad Dievas atima nuodėmių prakeikimą ir savo gailestingumu atleidžia nuodėmes. Nusidėjelis būna „Kristaus krauju nuvalytas nuo nuodėmių“, Dievas savo gailestingumu jį iš naujo pastato tarp nekaltųjų, „paskelbia jį teisingu“, nors jis yra nusidėjelis. Mes nedrįstame manyti, kad Dievas tai daro dėl mūsų nuopelnų. Tokių nuopelnų, kuriais remiantis būtų galima panaikinti senas nuodėmes, laikyti neįvykusiomis, žmogus pats neturi ir niekuomet negali turėti.

Jei žmogus pats savyje pamatė tokius nuopelnus, tai jis tikrai apgavo save ir savo išdidume nuklydo nuo Dievo. „Tai kilnus pranašavimas ir dieviška išmintis, jei mes tikime, kad mūsų teisingumas, išganymas ir pradžiuginimas stovi u ž m ū s ū, taip, kad mes galime priešais Dievą stovėti, kaip teisūs, Jam malonūs, šventi ir išmintingi, nors patys savyje jaustumėm tikrai nuodėmą, neteisybę, kvailybę. Mano sąžinėje yra tikrai nuodėmingumo jausmas ir prisiminimas, mirtina baimė, bet aš turiu žvelgti į kur nors kitur ir tikėti, kad manyje nėra jokios nuodėmės nei mirties“ (Liuteris). „Evangelija neleidžia žiūrėti į mūsų darbus ir savo vertybes, bet tikrai į Dievą, kuris duoda pažadą ir į Kristų, kuris parūpina pažadėtąjį. Šiame dalyke aš nedrįstu būti nepasitikintis, nes tai reikštų Dievą paneigti.“ (Liuteris). Žmogus, kurio nuodėmės atleistos ir kuris prieš Dievą teišus, vis dėlto išteisintas tikrai tiek, kiek toli siekia Dievo gailėstingumas. Kitaip jis pats savo keliu nėra joks tobulasis, nei esminis šventasis. Jis „k a r t u š v e n t a s i s, b e t d r a u g e i r n u s i d ė j ė l i s“, tačiau jis yra išganytas nusidėjėlis.

6. A t g i m i m a s . „Kur yra nuodėmių atleidimas, ten yra gyvybė ir išganymas“ (Liuteris). Sykiu su nuodėmių atleidimu pasikeitus žmogui, keičiasi ne vien tik jo gyvenimo pakraipa nuo savęs į Dievą, bet ir pati žmogaus būtybė, kad čia galima kalbėti apie perejamą nuo mirties į gyvenimą, apie naujo šviesios gyvybės principo pasodinimą žmoguje. Pasigailėtas nusidėjėlis virsta Dievo vaiku (Gal. 3, 26), jame kuriasi „n a u j a s s u t v ė r i m a s (2. Kor. 5, 17). Jame nusileidžia ir padeda veikti Šv. Dvasia. Taip susidaro m i s t i š k a v i e n y b ė, kuri yra „Dievo dvasinis susijungimas su išteisintuoju žmogumi, kuriam jis esminiai minta lyg Jam ypatingai pašventoje ir pašventintoje šventovėje ir veikia tės su savo palaimintąja įtaka.“

Priemonės, kurios sukuria ir sutvirtina mistiškąją vienybę – iš Dievo pusės, tai Evangelijos žodžiai ir Šv. Vakarienis; priemonė iš žmogaus pusės – tai tikėjimas į Dievą.

7. Š v e n t i n i m a s . Šv. Dvasios veikimas išsivysto toliau, ilgainiui žmogus įgauna paliekamas būdo įpatybes ir pradeda kelią į tobulumą. Šv. Dvasia d a r o j i š v e n t u. Tai reiškia iš vienos pusės, išsilaisvinimą nuo paklaidų, pikto, nedorybių, bet iš anros pusės tai proto pagilinimas, valios prieauglis. dorinis prasiblaivėjimas. Gražusis atgimimo vaisius tai „naujasis paklusnumas“, būtent, savo valia kaip iš pareigos jausmo, taip ir geru noru nuveikti gerieji darbai, kurie dėlėi tikėjimo vadinami dieviškais ir šventais, ir kurių laukia atlyginimas kaip šiame, taip ir būsimame gyvenime. Šie geri darbai b ū t i n i, kad i š s a u g o t ū išganyma, nors jie savaime ir nepakankami, kad išganymą teisiškai įgytų. Tačiau prie viso to reikia žinoti, kad atnaujintas žmogus dar ne šventas pilnu, bet „pradėtu ir tęsiamu šventinimu.“ – „Išteisinto žmogaus atnaujinimas šiame gyvenime dar netobulas“. Nors nuodėmiu galia ir sulaužyta, tačiau ji dar nėra pilnai išrauta iš jo širdies, užtat kova vis dar tęsiama.

Kaip gali visos mūsų dienos SEKMDIENIAIS tapti

WILHELM HOFACKER

(Iš vok. kalbos vertė J. Pareigis)

/galas/

Ši mūsų klausimą mes atsakome penktu atveju: visos dienos sekmdieniais mums tapti gali tada, kai mes į jas tikrąjį sekmdienio šventumą pernešti mokėsime.

Sekmdienis įgyja savo ypatingą kilnumą, jeigu viskas jame daroma, ar tai būtų darbai ar žodžiai, derėtų Jėzaus Kristaus garbei. Kam skamba varpai, kuomet jie sekmdieniais skambėdami parapiją į Dievo namus kviečia? – Kristaus garbei, o šiaip niekam. Kam skiriami giedojimai, kurie mus prie pamaldumo kviečia; malda, kuri mus su Dievu jungia; gyvojo žodžio pamokslas, kuris nuo sakyklos skamba? Visame tame glūdi šventumas dėl to, kad tai viskas vyksta Jėzaus Kristaus vardan. Kame, pagaliau, turi savo palaimą visi sakramentai, kurie sekmdieniais būna naudojami dėl Dievo Karalystės sustiprinimo ant žemės? Ar ne tik tame, kad per tai būtų išreikšta Jėzaus Kristaus absoliutinė galia, kurią Jis paliko savo Bažnyčiai? Tik tada įgyja sekmdienis savo šventumą – tikrą šventumą, kada viskas, kas toje dienoje daroma yra, ar tai būtų žodžiais ar darbais, daromi yra vardan To, kuriam turi lenktis visi keliai, kurie danguje, ant žemės ir po žeme yra.

Viskas, kas sekmdienį daroma yra, kas Kristaus vardą nužemina, Jo garbę neiškelia – tas viskas prisideda prie sekmdienio atšventinimo. Todėl ir visi parengimai, pasilinksminimai ir subuvimai, jeigu jie negali būti pravedami Kristaus vardan, atšventina sekmdienį, dėl kurio mus Viešpats vieną kartą atsakomybėn patrauks. Jis žinos, kaip savo klotimą valyti. Tikrasis sekmdienio šventumas išreiškiamas tuose žodžiuose: „Viską, ką jūs darote, darykite vardan Pono Jėzaus.“

Bet apaštalas sekmdienio šventumą dar daug daugiau iškelia ir praplečia, bendrai apie tai pasakydamas: „Viską – viską be išimties, ką jūs darote, ar tai žodžiai ar darbai, tą viską darykite vardan Pono Jėzaus ir garbinkit Dievą Tėvą per Jį.“ Tik tada visose mūsų dienose bus jaučiamas tikrasis sekmdienio šventumas, kada viską, ką mes darysime, darysime vardan Jėzaus Kristaus. Tada mes galėsime pilni vilties laukti anos savaitės, kurią Dievas mums pažadėjęs yra.

Kokie mes tada būsim, mano mielieji? Laimingi, amžinai laimingi! Mes galėsime sakyti: „Dieve, Tau teesie garbė, mes esame namie.“

Tauragės lietuvių
evangelikų bažnyčia.

IS SPAUDOS skilčių

Šią žinią perspausdiname iš „TREMTIES“ Nr. 16.

LIETUVOS JAUNUOMENEI

Džiaugiamės galėdami paskelbti vi-soje Vak. Vokietijoje gyvenantiems lie-tuviams, kad remiant VLIKui, BALFui ir kitoms lietuviškoms organizacijoms, mums galų gale pavyko sudaryti geras sąlygas lietuviams moksleiviams moky-tis lietuviškoje gimnazijoje Diepholze (tarp Osnabrücko ir Bremeno) veikia pilnos 8 klasės. Gimnazija yra Vokietijos vyriausybės pripažinta ir remiama. Ją baigusieji galės be kliučių stoti į vokiečių universitetus ar tolygias aukštojo mokslo įstaigas.

Nepasiturintiems mokiniam, kurie atvyksta iš tolimesnių vietovių, yra įsteigtas *b e n d r a b u t i s*, kuriame jie gauna nemokamai gerą maistą ir rupestingą priežiūrą. Gimnazija ir bendrabutis telpa geroje buvusių ka-reivynių patalpose. Mokiniai bendrabu-tyje gyvena po 3-6 asm. kambariuose.

Mokslas gimnazijoje nemokamas. Jaunuoliams /-ėms/, kurie nesiruošia greitai išemigruoti, kurie nori nau-dingai praleisti likusias tremties die-nas ir tapti naudingais darbuotojais tėvynei Lietuvai, patartina šia proga pasinaudoti. Prašymus siūsti gimnazi-jos direktoriui

Pr. Šileikai,
(23) Diepholz,
B. Lager Flugplatz
Lit. Gymnasium.

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBA.

+ + +

Iš to paties „TREMTIES“ numerio:

89 LIETUVIŠKI LAIKRAŠČIAI

Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Jungtinėse Amerikos Valstybėse surink-tais duomenimis šiuo metu įvairiose pa-saulio šalyse lietuvių kalba išeina 89 lietuviški laikraščiai (dienraščių, sa-

vaitraščių, žurnalų ir biuletenių pa-vidale). Šiame sąraše nėra įtraukti komunistiškai lietuvių kalba leidžiami laikraščiai. Taip pat šin skaičium ne-įeina sovietų okupuotoje Lietuvoje iš-einą periodiniai leidiniai. Minėtos tarnybos duomenimis lietuviškų laik-raščių išeina: Anglijoje, Argentinoje, Australijoje, Austrijoje (biuletėnis), Belgijoje, Brazilijoje, JAV, Kanadoje N. Zelandijoje (biuletėnis), Švedijo-je, Šveicarijoje (inf. biuletėnis), Urugvajuje, Vakarų Vokietijoje ir Ve-necueloje.

+ + +

Amerikos lietuvių dienraštis „DRAU-GAS“ savo 194 numeryje iš 23.8. 1950 talpino ši straipsnį:

MARIJOS DANGUN ĖMIMAS - TIKĖJIMO DOGMA

Šiais metais Dangun Ėmimo šventė arba Žolinė Romoje ir visame katali-kiškame pasaulyje atšvęsta yra ypatingo džiaugsmo ženkle. Šventės išvaka-rėje buvo paskelbta žinia, kad Mari-jos dangun ėmimo faktas bus dar šiais metais lapkričio 1 dieną paskelbtas tikėjimo dogma.

Nuo pirmųjų Eklezijos amžių krikščionys tikėjo ir mokė, kad Ne-kalčiausioji Dievo Motina po mirties buvo su kūnų paimta į dangų. Todėl Eklezijos tėvai ir rašytojai kalba apie Marijos užmigimą, ne mirtį.

17 šimt. pradėta akcija, kad Ma-rijos dangun paėmimo faktas būtų pa-skelbta tikėjimo tiesa. Iš visų pasau-lio kraštų pradėjo plaukti gausūs pra-šymai, kurie buvo suredaguoti Olandi-jos Tėvų Jėzuitų iniciatyva ir pa-skelbti dviejų tomų leidinyje 1945 m.

1946m. Sv. Tėvas Pijus XII iš-siuntė laišką pasaulio vyskupams pra-šydamas pareikšti savo nuomonę šiuo

klausimu. Atsiliepiniai iš visur buvo teigiami, pasisakymai entuziastiški. Tad Šv. Tėvas nutarė spalio 30 d. sušaukti slaptą Konsistoriją, kurioje supažindins Šv. Kolegiją su tais motyvais, kurie nulėmė jo padarytą nusprendimą, o rytojaus dieną, lapkričio 1 d. per iškilmingas šv. mišias

Šv. Tėvas paskelbs pasauliui, kad nuo šiol Marijos dangun paėmimas yra tikėjimo dogma ir kad kas jos nepriimtų yra tuo pačiu atskirtas nuo Eklezijos.

(Kviečiame ta proga pasiskaityti sekantį straipsnį. Red.)

+ + +

MARIJA, Viešpaties motina, NUODĒ- MINGA, kaip ir visi kiti žmonių vaikai

Marija, Viešpaties motina, buvo žmogus pilna malonių. Iš visų moterų Dievas ją parinko, kad iš jos Mesijas, Dievo Sūnus ir pasaulio Išganytojas, gimti turėjo. Apie tai kalbėjo angelas Gabrielius, Dievo siūstas pas ją į Nazaretą, savo pasveikinime: „Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su tavimi, pagirta tu tarp moterų.“ Ir kaip Marija dėl tokio pasveikinimo išsigando, angelas toliau tarė: „Nebijok, Marija, nes tu radai malonės pas Dievą. Štai pradėsi iščiuje ir pagimdysi sūnų ir praminsi jį vardu Jėzus. Jis bus didis ir bus vadinamas Aukščiausiojo Sūnumi. Viešpats Dievas duos jam jo tėvo Dovidą, jis karaliaus Jokūbo namuose per amžius ir jo karaliavimui nebus galo“.

Ir kaip Marija aplankė Elzbietą Judos kalne, Elzbieta pilna Šventosios Dvasios jai tarė: „Pagirta tu tarp moterų ir pagirtas tavo iščiaus vaikus. Ir iš kur man tai, kad mano Viešpaties motina ateina pas mane?... Palaiminta tu, kuri itikėjai, nes tai, kas Viešpaties tau pasakyta, įvyks.“

Kaip Marija tada savo džiaugsmo giesmę giedojo, ji ir šiuos žodžius ištarė: „Jis pažvelgė į savo tarnaitės žemumą. Štai nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta. Nes didelių dalykų padarė man Galingasis, kurio vardas šventas.“ Luko 1, 48-49.

Nors Marija, Viešpaties motina, pilna malonių, tačiau ji buvo nuodėminga, kaip ir visi kiti žmonių vaikai. Ta nuneigia katalikų Bažnyčia. Ji tvirtina, Marija esanti kaip ir Kristus be nuodėmės pradėta ir todėl buvusi visame savo gyvenime be nuodėmės ir pagaliau ji yra kūnu paimta į dangų.

Ką katalikų Bažnyčia apie Marijos be nuodėmės buvimą tvirtina, yra priešinga Šventam Raštui. Jis sako: „Todėl kaip per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis perėjo į visus žmones, kadangi visi jame nusidėjo.“ Rom. 5, 12. Jeigu visi žmonės nusidėjo, tai kartu ir Marija nusidėjo, tada ji yra nusidėjėlė kaip ir kiti žmonių vaikai. Ir tai ji pati prisipažįsta, kada ji savo džiaugsmo giesmėje džiūgauja: „Mano siela garbina Viešpatį, ir mano dvasia džiaugiasi Dievuje, mano Išganytojuje.“ Jeigu ji turi Išganytoją ir džiaugiasi savo Išganytoju, tai ji turi būti nuodėminga, nes tik nuodėmingieji privalo Išganytojaus.

Ir iš Marijos gyvenimo tam tikrų įvykių aiškiai matosi, kad ji buvo nuodėminga, kaip ir visi kiti žmonės. Kaip Jėzus 12 metų būdamas su savo tėvais nuvyko Velykų šventėn į Jeruzalę, po šventės užbaigos liko jis, be savo tėvų žinios, Jeruzalėje. Su baimingu rūpesčiu jie jo ieškojo, kol pagaliau po trijų dienų jį rado šventykloje tarp mokytojų sėdint, kur jis jų kalbų klausė ir pats klausė. Kaip jie jį pamatė, Marija su priekaištu jam tarė: „Sūnau, kam mums taip padarei? Štai tavo tėvas ir aš su skausmu ieškojova tavęs“, Luko 2, 48. Tai buvo rimtas, bet neteisingas ir todėl nuodėmingas užmetinėjimas. Jėzus jokios neteisybės nepadarė. Jis buvo juk nevien Marijos sūnus,

bet ir sūnus Dievo, savo dangiškojo Tėvo ir negalėjo nusidėti. Todėl jis, nors ir kukliai, bet visu rimtumu atmetė Marijos užmetinęją šiais žodžiais: „Kam manęs ieškote? Argi jūs nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo?“ Luko 2, 49. Todėl ir šis nepagrįstas jos užmetinėjimas įrodo, kad Marija buvo nuodėminga.

Dar daugiau: Kaip Kanaos vestuvėse Galilėjoj, kur Marija ir Jėzus su savo mokintiniais kaip kviesti svečiai dalyvavo, vyno pristigo, Marija tarė Jėzui: „Jie nebeturi vyno.“ Tai buvo berods gerai manytas, bet ne savo vietoje priminimas, tai buvo nuodėmingas įsikišimas į Jėzaus kaip išganytojo ir gelbėtojo pareigas, už kurią Marija turėjo iš Jėzaus burnos priimti toki pabarinimą: „Kas man ir tau darbo, moteriške? Mano valanda dar neatėjo.“ Tačiau ji atėjo greit ir su ją jo maloninga stebuklinga pagalba be Marijos priminimo. Todėl ir šis Marijos įsikišimas į Jėzaus išganytojo ir gelbėtojo pareigas įrodo, kad ji, kaip ir visi kiti žmonės, buvo nuodėminga.

Ir kad Juozapas su Marija kas metą ėjo į Jeruzalę Velykų šventę švęsti ir ten, kaip visi maldingi žydai, Viešpačiui savo aukas atnašauti, tai jie tuo įrodė, kad jie nuodėmingi yra ir savo nuodėmių atleidimo privalo. Marija, Viešpaties motina buvo nuodėminga ir ką katalikai prieš tai sako, yra klaidingas mokslas, kuriam Marija savo džiaugsmo giesmėje prieštarauja.

Ir kaip ji, jeigu ji dar žemėj gyva būtų, nusigastų dėl tiek daug bedievystės, kurią popiežiaus bažnyčia su ja varo, kur ji katalikų Bažnyčios padaryta tarpininkė tarp Dievo ir žmonių, nors tik vienas tarpininkas tarp Dievo ir žmonių tėra, mūsų aukštai pagarbintas Viešpats ir Išganytojas Jėzus Kristus /1. Timot. 2, 5/, kur begalybė Marijos paveikslų ir statulų bedieviškai pagerbiama, jai net melagingus pasirodymus tokiose vietose paskiria, kurias dėl tokių pasirodymų šventomis paskelbia, ir tie, kurie tokias vietas lanko, galėtų iš Marijos gauti pagalbos savo įvairioms bėdoms ir kas daugiau tokių bedieviškų, stabmeldiškų Marijos garbinimų yra.

Duokim Marijai tą garbę, kuri jai, kaip Viešpaties motinai ir maldingam ir dabar jau danguje esančiam Dievo kūdikiui priklauso. Pasilikime prie to, kad ir ji buvo nuodėminga kaip visi kiti žmonės, ir stropiai saugokimės, kad mes ją bedievišku būdu nagarbintum, kad ir per tai Dievo vardas mūsų švenčiamas būtų, jo karalystė ateitų ir Jo gera, maloninga valia įvyktų.

Versta iš Amerikos liuteronų laikraščio „The Lutheran“ Nr.14

Verte Fr. Šlenteris.

Kristijonas Donelaitis

RAŠTAS Gerybės

(ištraukos)

Ant, saulelė vėl nuo mūsų atstodama ritas
Irgi, palikusi mus, greita vakarop nusileidžia.
Vei, kasdien daugiau ji mums savo spindulį slepia;
O šešėliai vis ilgyn kasdien išsitiesia.
Vėjai su sparnais pamaži jau pradeda mūdraut
Ir, šilumos atstankas išbaidydami, šlamščia.

...Vislab, kas pas mus lakstydamas vasarą šventė
Ar plesdendams ant laukų linksmi šokinėjo,
Vislab, kas linguodams iki debesų pasikėlė
Ir, pasidžiaugęs taip, grūdelių su vabalais valgė,
Vislab jau prastojo mus ir nulėkė slėptis.
Taip laukai pasiliko mums visur gedulingi,
Ir grožybės jų, nei kapas sens, pasirodo.

...Mes, suskretę būrai, mes, vyžoti nabagai,
Šen ir ten vis stūndyti bei daug prisivargę,
Tankiai vos plutas sausas į vėdarą kišam
Ir tikt su blogu skinkiu gaiviname širdis,
O tikt ir už tai kasdien dėkavojame Dievui.
O jūs, neprieteliai! valgius vis rydami riebius
Ir vis rinčvynius į pilvą košdami storą,
Dievo bei dangaus visai paminėti paliovėt.

Taip ant svieto jau, kaip mums Šventas praneša Raštas,
Vis pulkelis miels viernųjų buvo mažesnis,
Kaip ans durnas pulks nelabųjų irgi bedievių,
Bet dar ir toliau taip bus, kad sviets pasidūkins
Ir apjeks, visai velniop rėžtu besisukdams.
Sako juk visi šventųjų prarakų žodžiai,
Ir pons Kristus pats bei jo mokintinių raštai,
Kad prieš svieto pabaigą bus tós sumišimas,
Kad baisybės pekliškos visur išsiplatins,
Ir tarp ponų taip, kaip tarp glupintėlių būrų
Tikt klastas ir šelmystes išvysime kyšant.
Matom juk kasdien, kaip jau visur karaliaudams
Velnias vis baises piktųjų suvelia kudlą.
Ak, broleliai! ak, išbuskim irgi pajuskim,
Kaip visur išsižioję peklos plyšta bedugniai,
Ir kaip pekliškas razbaininks mūsų gadynę
Su savo mokslais velniškais sudūkina visą.
Vogt, klastuot, išplėst ir su gvoltu pasisavint,
Šelmystes pramanyt, kekštaut bei Dievą paniekint
Ir, kas dar daugiau yr pramonių, pramanyti,
Tai visa viera baisingos mūsų gadynės.
Ak, katrul jau čėsas mūsų nelabs nusibastė!

+ + + +

Išgyvenimai rudenį NAKT!

V. KLEMAS

Naktis tamsi, - bet dar tamsesnės mano dienos,
miškuose žverys slapstos - aš gi be namų...
Kregždutės jau senai apleido šią padangą
ir su savim išsinešė viltis gerų laikų.

Už lango švilpia, blaškos žvarbus vėjas,
tėvynė verkia, priešo pavergta...
O Dieve! Koks pasaulis nelaimingas!
Kada ateis išganymo diena?!

Dažnai žvelgiu į tamsų dangaus skliautą,
drėgnom akim žiūrėjau į šviesias žvaigždes,
bet niekad jos manęs nenuramino -
likau sau vienu vieną - be vilties.

Gyvenimo audra išblaškė jau visas svajones,
ir atsidūriau kryžkelėje tarp nežinomų kelių,
o motin mano, nieks negali man padėti
išbrist į krantą iš gyvenimo gelmių -

Tik vienas dar palengvint gali mano dalia -
tai Tėvas meilės ir didžiųjų darbų;
tik Jo malonė gali man padėti
žmogumi likti tarp visų žmonių.

Mintys

Dažnai žmonės sako: aš nesuprantu ką reiškia Dievą mylėti. Tačiau kas gi supranta, ka reiškia bet ką mylėti? Suprasti gali tik tas, kas myli.

Jeigu žmogus nesupranta, ka reiškia mylėti meną ar mokslą, tai kaip galime jam išaiškinti, jeigu jis nežino, kas yra menas ar mokslas?

O kaip jam išaiškinsi tada, kaip ne tik nežino, kas yra Dievas, bet dar savo nežinojimu didžiuojasi.

/Leonas Tolstojus/

Per tą gyvenimą, kuris tęsiasi nuo lopšio ligi grabo, mes pribreštame ligi kito gimimo.

/Seneka/

Žmogus niekada nebūna toks laimingas, kaip tada, kai jis žino, jog savo darbu bei pasielgimu suteikia kam nors malonumą.

Tūkstančių žodžių tiek nenuveiksi, kiek vienu geru darbu. /Ibsenas/

Ne duonos šaukia vargšai, bet žmoniškumo!

PFORZHEIME ĮVYKO VISŲ BAŽNYČIŲ „SOLI- DARUMO“ ŠVENTĖ...

Pforzheimo užsieniečių DP stovykloje, kur gyvena įvairių tautybių ir įvairių tikybų žmonės (jų tarpe ir liet. evangelikai atkelti iš Heilbranno), buvo organizuojama visų Bažnyčių solidarumo šventė. Visos Bažnyčios buvo kviečiamos dalyvauti. Kadangi tokioje šventėje dalyvauti evangelikai visada savo jau žinomu tolerantiškumu nesipriešina, tai dalyvavo ir šie. Vietinis liet. ev. Jaunimo Ratelis net prisidėjo prie bendro choro, o ev. ir kartu lietuvių atstovas buvo paruošęs kalbą. Tik, deja, laike pačios šventės paaiškėjo, kad tai ne visų krikščioniškų Bažnyčių, bet grynai katalikų Bažnyčios švente, nes beveik visa programa ir parengimas buvo skirtas popiežiaus garbei. Kitų konfesijų žmonės pasijuto apvilti. Vienoje kalboje buvo net puolami provoslavai. Po to provoslavų atstovai demonstratyviai apleidė šitą „solidarumo“ šventę.

Tas pavyzdys mus skatina didesniai budrumui!

Labai apgailėtina, kad net prie tokio vardo švenčių pasitarinėjama neatvirumu ir gudravimais bandoma įbrukti tai, kas yra pripažinta klaidingu.

+ + + +

SOVIETŲ UŽDAVINIAI RYTINĖS VOKIETIJOS ZONOS MOKSLEIVIAMS

Rytinės Vokietijos zonos švietimo ministerija išleido 40 klausimų dviejose sunkumo laipsniuose abiturientams. 8-tos klasės moksleiviai į juos turėsia atsakyti rusų kalba. Tik išlaikiusieji egzaminus ryšium su šiais klausimais bus leidžiami stoti į universitetą.

„Neue Zeitung“ paskelbė ištrauką šiu rusų egzamininių klausimų. Pirma - sis sunkumo laipsnis: Kodėl mūsų mokyklose buvo švenčiamas Puškinas? Kas yra kolchozas, sovkozas? Papasakok apie Lenino kūdikystę ir jaunystę. Ką tu ži-

ĮVAIRIŲ SIFB SIFB

nai apie stachanoviečių judėjimą? Kas yra „kombinatas“? Kas yra NTC? Pasakyk vieno sovietų darbo draugų vardą. Kodėl Sovietų Rusija yra didžiausias Vokietijos draugas? Papasakok iš Stalino gyvenimo.

Antrame sunkumo laipsnyje keletą klausimų taip skamba: Išvardink keletą Gorkio veikalų. Kodėl mes švenčiame gegužės 8-tąją? Papasakok, kaip sovietai pakeičia gamtą. Kalbėk apie Stalino reikšmę didžiojoje socialistinėje spalio revoliucijoje. Kas yra vyriausias sovietas? Kokias rusiškas dainas žinai? Padainuok vieną dainą. Ką tu žinai apie komsomolcų sąjungą? Kokius uždavinius užduoda Leninas jau nimui? Kokias sovietines filmas esi matęs? Ką žinai apie Kremlį? „N.Z!“

+ + + +

STOCKHOLMAS

Pasaulio Luteronų Federacijos prezidentas Anders Nygreen, vyskupas, viename bažnytiniame susirinkime Stockholme Marijos dangun žengimo dogmatizavimą pažymėjo kaip po veiksmą, statanti nepereinamą mūrą tarp katalikų ir ev. liuteronų Bažnyčių. Šita dogma prieštarauja Evangelijai. /„Christ und Welt“ 43/

+ + + +

VOKIETIJA

Vokietijos Suvienitų Evangelikų Bažnyčių vadovybė yra paruošusi viename bažnytiniame susirinkime rastišką pasisakymą prieš katalikų Bažnyčios Marijos dogmą.

Pasisakymas bus perskaitytas š. m. lapkričio 5 dieną.

+ + + +

IS ŽVAIRIŲ Ratelio

Diepholzas

Diepholzo stovykloje gyvenimas bėga įprasta vaga: žmonės važiuoja, grįžta ir vėl važiuoja. Ypatingai pastutiniu laiku aktualiausia tema - "veš, neveš?" Ir tikrai "privežė", nes Diepholzan atkėlė Neustadto gimnazistus - lietuvius, kurių beveik visi yra mūsų tikėjimo. Tuo būdu mūsų Jaunimo Ratelis susilaukė mielų svečių, ir atrodo, jog tokiomis puikiomis sąlygomis nedirbti būtų absurdas... Susirenkame kiekvieną sekmadienį Šv. Rašto pana-grinėti. Reikia pasakyti, kad skaičius retai žemiau dvidešimties dalyvių, taigi, tokiam būriui ir dirbti malonu. Nesenai stovyklą aplankė mūsų "žilasis apaštalas", nuolat energijos kupinas, kunigas Jurkaitis, taip, jog dvasiniais reikalais skūstis nėra jokio reikalo. Bendrai, atrodo, kad už keletas mėnesių stovykla bus visiškai evangeliška, jei taip būtų galima išsireikšti. Bendradarbių turime gausų skaičių, o gerų vilčių taipgi nestinga.

Nesenai mus apleido Sekm. Mokyklos vedėja Julė Bendikaitė, kurios darba dabar tęsia abiturientė Marta Trautrinaitė. Atrodo, kad mūsų darbas dar ilgai užsitęs, ko linkime ir visiems kitiems Jaunimo Rateliams.

V.K.-Diepholzo Jaunimo Ratelis.

+ + + +

Neustadtas

Š. m. rugsėjo 3 d. įvyko Sekmadienio Mokyklos šventė. LWF atstovas P. Gandersonas buvo pažadėjęs šventėje atsilankyti, bet, kitų priežasčių sutrugdytas, negalėjo atvykti. Šventė prasidėjo J. Pareigio paskaitytais Šv. Rašto žodžiais. Toliau jis savo atidarymo kalboje kalbėjo apie jaunimo, tautos ir pasaulio ateitį. Nėra visvien, kaip šis jaunimas bus išauklėtas. Visų tėvų pareiga ir noras yra savo vaikus

išauginti dorais žmonėmis ir gerais piliečiais. Tam pasitarnauja ir lietuviška sekmadienio mokykla. Ji vaikus išmoko pažinti ir mylėti Dievą ir žadina artimo meilę. Kaip dažnai mes gir-dime įvairiose kalbose ir pamoksluose sakant, kad žmonijai trūksta artimo meilės. Artimo meilė yra pagrindas taikos rytojui. Vaiko siela yra jautri - kokioj įtakoj mes jį auklėsime, toks bus suaugęs žmogus.

Mok. Jurkaitis savo kalboje paaiškino šio subuvimo tikslą. Tai buvo reikalas tėvus supažindinti su sekmdienio mokyklos veikimu ir tikslu.

Vėliau dar kalbą pasakė mok. Žilius. Jis įdomiai vaikus prilygino prie pinigų. Vaikas, kaip ir pinigai, pirmiausia priklauso tautai, valstybei kurios ainis jis yra. Antra pinigų pu-se - jo vertė. Tai vaiko auklėjimas. Ar jo sielą galima bus sulyginti su vario sidabro ar aukso pinigų?

Tėvams ir svečiams sėdint prie turtingai padengtų stalų, vaikai, padedant Jaunimo Ratelio chorui, atliko programą. Sekmadienio mokykla, vadovaujant p. Pareigiui, sugiedojo keletą giesmelių ir sakė įvairių eilučių. J.R. choras taip pat sugiedojo keletą giesmių. Vaisių metų skambėjo gražios liaudies dainos, tiek iš vaikų tiek iš suaugusių lūpų.

Išsiskirstant visi pasiėmė su savimi gerą nuotaiką ir gražų prisiminimą poros valandų savo pilkame gyvenime.

Rugsėjo 5 d. naujai atsikūrusių dūdų orkestras turėjo progos, didž. gerbiamam kun. Jurkaičiui laikant pamaldas, palydėti keletą giesmių.

Š. m. rugsėjo 18 d. keletą Ratelio narių išvyko į Diepholzo lietuvių gimnaziją. Ant stoties atsisveikinant liekantieji J. Ratelio nariai išvykstantiems įteikė gėlių.

Rugsėjo 30 d. Neustadto lietuvių gimnazija visiškai užsidarė. Mokiniai iš kitų stovyklų grįžo atgal į namus arba vyko į Diepholzo liet. gimnaziją.

Tokiu būdu ir Jaunimo Ratelis keliais nariais sumažėjo.

Š. m. spalio 8 d. atsilankė kun. Dyls. 4 val. po pietų atlaikė pamaldas. Dūdų orkestras gavo ir vėl pasireikšti, bet ši kartą su geresne pasekme. Neustadto d. orkestras susideda iš 8 asmenų, vadovauja p. J. Pareigis.

Jaunimo Ratelis ir toliau daro su sirinkimus ir praveda Biblijos valandėles.

Stropiai veikia sekm. mokykla, turinti apie 36 lankytojus.

Sveikiname visus Jaunimo Ratelius ir linkime daug laimės bei sėkmės jūsų darbuose.

Su Dievo palaima
Neustadto Jaunimo Ratelis.

+ + + +

Schwäb. Gmündas

Š. m. rugsėjo mėn. 18 dieną įvyksiame Jaunimo Ratelio suėjime, atsilankęs kun. A. Trakis pratarė į jaunimą porą žodžių ir baigiantis įteikė aktyviems J. Ratelio nariams pažymėjimus (anglų kalba), kurie jiems tolimesnėje ateityje primintų tremties dienas, Jaunimo Ratelį ir skatintų juos naujam darbui.

Antrajai šio Ratelio pusei, kuri iš Gmündo buvo iškelta į Heilbronną, o vėliau į Pfortzheimą, tokie pažymėjimai taip pat buvo įteikti.

+ + + +

Pfortzheimas

Š. m. spalio 15 dieną čia iš Schwäb. Gmündo atvykęs kun. A. Trakis atlaikė pamaldas. Jaunimo Ratelis, vedamas V. Trakio, per pamaldas gražiai sugiedojo 3 giesmes. Pfortzheime įsiesteigusiai Sekmadienio Mokyklai vadovauja taip pat V. Trakis.

Kiek girdėti Pfortzheimo stovyklą likviduos. Ji bus užleista amerikiečių kariuomenei. Iki š. m. lapkričio vidurio DP iš ten turi būti iškraustyti. Lietuvius, o kartu, gal, ir visą stovyklą žada iškelti į Traunsteina už Müncheno, netoli Austrijos sienos.

+ + + +

+

Mūsų giesmės

/tasa is 37 puslapio/

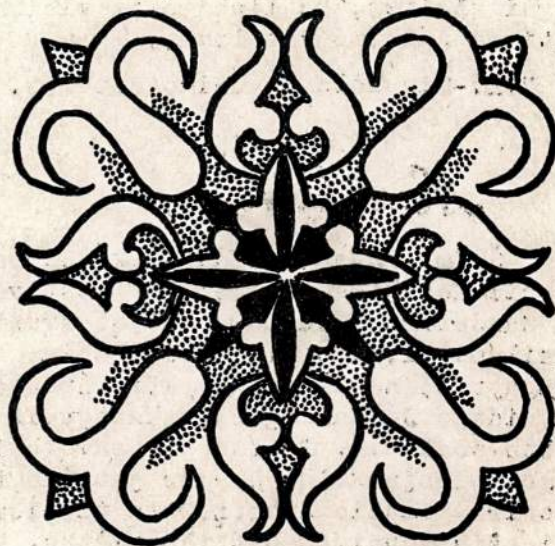
Žmonių. Giesmės veržiasi netik pro adarus langus į lauką, bet ir į mano širdį: „Sielos yr' išganytingos, kurios norint jos vargingos, Jėzum susidraugavo...“ O tai aidi taip galimai, kad tiesiog verste verčia paliktisodą ir įsijungti į tą giesmės draugystę, nors ir pavėluotai.

Kokie tik gražūs rytai, kurie buvo su giesme pradėti, o dar malonesni būdavo vakarai, kada giesmėmis baigdavo dienos darbą!

Kiekvieną namų šventą praturtindavo giesmė, bet kilniausios būdavo liūdesio giesmės, kurias giedodavome ar būdnyėje arba lydint mūsų mylimuosius į kapus. Kai kuriose vietose, ypač Didžiojoje Lietuvoje giesmėmis budėdavome visą naktį: kiekvienam būdnyėje esančiam išspausdavo ašaras, kai sugiedos: „Jau grabe guliu... (Kelkio giesmė), arba atsiveikinant „Jau su Dievu gyvenkite...“ O visose didžiosiose šventėse, tai būdavo tiesiog giesmių šventės. Ar tai būtų Kalėdos, Velykos ar Sekminės.

Taigi, visą mūsų gyvenimą lydėdavo giesmės - gražios giesmės. Jų turėjome virš 1000, o kaip bėra tremtyje? Ar begiedama šeimoje? Kur evangelikas, ten turi būti ir giesmė

Tad telydi ir kiekvieną jaunuolį(ę) lietuviška giesmė. Tr.

Liet. Ev. Liut. Bažnyčia pripažinta pilnateise F.L.S. narė

Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bažnyčia dabar tapo pripažinta savistovė ir pilnateise Pasaulio Liuteronų Sąjungos narė. Į Pas. Liut. Sąjungą, kuri tuo tarpu apima 100 milijonų tikinčiųjų, priimti ne tik pasaulyje išbarstytieji lietuviai evangelikai, bet ir likusieji tautiečiai pavergtoje tėvynėje. Mums tremtyje esančiam jaunimui uždėta didelė atsakomybė: kur tik bebūtume, visur turime atstovauti ir mūsų brolius bei seseris tėvynėje, turime ginti ir jų reikalus, nes jų lūpos žiauraus okupanto yra užčiauptos.

Jaunime, nepaliaukime dirbę mūsų Bažnyčiai, tinkamai ją atstovaukime, dirbkime, veikime, nes tik tada mūsų Bažnyčia gyvuos, o tuo pačiu galėsime pagelbėti ir Lietuvoje pasilikusiesiems.

§ § §

Jungtinės Am. Valstybės

Praeitą mėnesį Čikagos lietuvių evangeliškas jaunimas drauge su kun. Neimanu lankėsi pas Toronto liet. ev. jaunimą. Atšvęsta susipažinimo šventė. Kun. Neimanas atlaikė pamaldas.

§ § §

Münchenas

Šiuo laiku LWF spaustuvėlėje, Münchenė spausdinami sakytojo A. Petaraičio „Atsiminimai apie surinkimus Mažojoje Lietuvoje.“

Toje pačioje spaustuvėje netrukus numatoma spausdinti visas liet. ev. Bažnyčios giesmes, kurias suharmonizuoti apsiėmė kompozitorius Banaitis, buvęs Tilžės liet. ev. parapijos vargonininkas.

Šiuo darbu komp. Banaitis daug pa-

sitarnaus liet. ev. Bažnyčiai. „Jaunimo Ratelis“ iš savo pusės p. Banaičiui linki daug sėkmės.

§ § §

Prien'as

Š. m. lapkričio mėn. 2-5 d. numatyta Berchtėsgadene lietuvių evangelikų kunigų, Vyriausios Lietuvių Bažnytinės Tarybos ir šiaip lietuvių ev. veikėjų suvažiavimas dėl nelauktų techninių kliūčių dabar įvyks nuo š. m. lapkričio mėn. 30 iki gruodžio mėn 3 d. P r i e n' e.

Suvažiavimo tikslas yra numatyti ateities veiklos gaires.

§ § §

Hangelaras

Hangelare š. m. lapkričio mėn. 26 d. įvyko Pabaltiečių Krikščionių Studentų namų metinė šventė. Joje dalyvavo Pasaulio Bažnyčių Tarybos atstovas Mr. P. Morgan, Liuteronų Federacijos Vokietijai šefas prof. Dr. Lindberg ir žmona, latvių Bažnyčių atstovavo probstas Valters, lietuvių kun. A. Trakis ir žmona. Dalyvavo ir vokiečių Bažnyčios atstovai. Minėjimas prasidėjo pamaldomis, kurias laikė pats šeimininkas kun. Urdzė. Po pamaldų virš minėti atsovai pasakė kalbas, kuriose išreiškė didį džiaugsmą, kad pirmas aukštas jau kaip ir įrengtas. Jau apie 25 pabaltiečiai studentai turi čia nemokama butą bei maistą. Visi atstovai mieliems studentams nepailsiti statybos darbe. Kun. Urdzė iškėlė vieno lietuvių studento nuopelnus, kuris, būdamas užsienyje, parūpino apie 3000 D.M. statybai. Būtų malonu, kad ir daugiau tokių atsirastų, kad būtų galima benamiams studentams pabaltiečiams tinkamus namus įrengti. Čia be-

gyvendami pasiruoštų svarbiems ateities darbams. Labai gardžiai pasivaišinę ir nuoširdžiai pasikalbėję ir pasiliekantiems Dievo palaimos palinkėję išsiskirstė.

+++

P. S. Iš Tūbingeno į šiuos namus atvyko ir apsigyveno lietuvių stud. med. M a l v i c a i t ė. Laukiama dar daugiau lietuvių studentų atvykstant.

(Daugiau apie Hangelarą buvome rašę praeitame „J. R.“ numeryje).

§ § §

*Mr. Kenneth C. Senft
sugrįžo į J.A.V.*

Mr. Kenneth C. S e n f t , kuris, ypač mūsų jaunimui, kaip LWF darbuotojas, yra daug pasitarnavęs, kaip ir jo žmona, mūsų tremties reikalms turėjo ypatingai kilnią širdį. Abu išvyko atgal į Ameriką. Mr. K. C. Senft bu-

vo vienas iš pirmųjų, kuris su visa širdimi mums padėjo.

Lietuvių ev. jaunimas linki jam geriausios kloties naujam gyvenimui!

§ § §

+ + +

Ansas L y m a n t a s su žmona visdėlto pasilieka Vokietijoje. P. Lymantas, kuris mūsų jaunimui gerai pažįstamas, dirbs dabar LWF spaustu-
vėje, Münchene.

§ § §

Redakcijos PAŠTAS

P A D Ė K A

Esame labai dėkingi ponui Puskepalaičiui, pasisiūlusiam ši mūsų „Jaunimo Ratelio“ numerį atspausdinti Müncheno LWF spaustuvėje multigrafu. Prie to paties nemažiau esame dėkingi kunigui A. Trakiui už tarpininkavimą su Münchenu ir ypač už naudingus patarimus redaguojant ši „Jaunimo Ratelio“ numerį. Kunigui A. Trakiui dėkojame taip pat už straipsnius ir už piniginę paramą.

R e d a k c i j a

+ + +

Medžiagą sekančiam – kalėdiniam „Jaunimo Ratelio“ numeriui prisiūsti v e l i a u s i a i iki š. m. gruodžio mėn. 1 dienos. Siūsti tuo pačiu adresu.

+ + +

Nors popieris dabar gaunamas ir veltui, tačiau išlaidų, leidžiant laikraštuką, neišvengiama. Daugiausia mums vargo sudaro pašto išlaidos. Dažnai su išsiuntinėjimu turime laukti tol, kol sudarome pakankamą kiekį pinigų. Dažniausiai tai būna gerų žmonių aukos. Už „J.R.“ Nr. 7-8 nuo išsiuntinėjimo iki šio numerio išleidimo esame gavę tik...3 DM... Tad dar nežinome, iš kur imsime dar 6 kart tiek pinigų šiam numeriui išsiuntinėti. Nuoširdžiai prašome mielų mūsų skaitytojų suprasti mūsų vargą ir mus truputį paremti, nors ir atsiskaitant už kiekvieną prisiūtą numerį. Red.

„Jaunimo Ratelis“, leidžia Schwab. Gmündo Jaunimo Ratelis. Ats. red. P. Ja-
siukonis. Adresas: /14a/Schw. Gmünd, Artl.-Kas. 4/81. --- Šio Nr. kaina 25pf.

TURINYS

+Lietuvių evangelikų giesmė.....	75	pslp.
Tvirtos širdys.....	Kun. A. Trakis.....	76 "
+Malda	Meironis.....	77 "
+ + + ...	C.....	77 "
Reformatoriai	par. P. Jasiukonis	78 "
+Ruduo /1 dalis/.....	V. Klemas.....	79 "
Reformacijos vaisiai Lietuvoje ...	P. Jasiukonis /naudota Liet. Istorija, N. Giesm. ir Kat/.....	80 "
Mūsų giesmės	Tr.....	87 "
Evangeliškoji sėma ir auklėjimas..	Mok. J. J. /„Ev. Kelias“/.....	88 "
Dievas-Šventoji Dvasia	Prof. Edm. Šmits	90 "
Kaip gali visos mūsų dienos sekmadieniais tapti?	W. Hofacker/vertė J. Pareigis/.....	92"
Is spaudos skilčių	- - - - -	93 "
Marija, Viešpaties motina, nuodė- minga, kaip ir visi kiti žmo- nių vaikai	Iš anglų klb. v. Fr. Šlenteris.....	94"
+Rudens gėrybės /ištraukos/.....	Kristijonas Donelaitis.....	96 "
+Išgyvenimai vėlyvo rudens naktį...V. Klemas	.....	97 "
Mintys	- - - - -	97 "
Iš įvairių Ratelių	- - - - -	99 "
Iš viso pasaulio	- - - - -	101 "
Redakcijos paštas	- - - - -	102 "
Turinys	.....	104 "

Viršelis ir iliustracijos P. Jasiukonio

Spaudė p. Puskepalaitis, Munchene - LWF spaustuvėje

DRUCKSACHE

"Jaunimo Ratelis"

/14a/ Schwäb. Gmünd

Artillerie - Kas. 4/81

US Zone, Germany.

.....
.....
.....
.....

Paper for this circular has been provided by the Lutheran World Federation as a remembrance from Lutheran Churches throughout the World.

Poperis šiam leidiniui duotas Pasaulio Liuteronų Sąjungos, kaip sveikinimas iš pasaulio liuteronų bažnyčių.

Redaguoja: Povilas Jasiukonis.

Adresas: /14a/ Schwäb. Gmünd, Artillerie-Kas. 4/81
US Zone, Germany
